

Мирослав Бачев

Живото единство на Братството

ИДЕЯ ИСТОРИЯ СЪВРЕМИЕ

Мирослав Бачев

ЖИВОТО ЕДИНСТВО НА БРАТСТВОТО
ИДЕЯ, ИСТОРИЯ, СЪВРЕМИЕ

Мирослав Бачев

ЖИВОТО ЕДИНСТВО НА БРАТСТВОТО
ИДЕЯ, ИСТОРИЯ, СЪВРЕМИЕ

София, 2018

© Издателство „Бяло Братство“
ISBN 978-954-744-339-6

СЪДЪРЖАНИЕ

УВОД	7
ПЪРВА ГЛАВА. ИДЕЯ, ЖИВОТ, ТРАДИЦИИ	11
1. Трите измерения на Всемирното Братство	11
2. Традиции, новаторство, творчество	12
3. Колективната духовна работа (четения на словото).....	15
4. Духовните наряди	16
5. Съборите	17
6. Лятната духовна школа на Рила	18
7. Паневритмията	20
8. Общество, организация, църква	22
9. Ново учение, нова религия, нова наука	26
10. Триединството на синархията.....	30
ВТОРА ГЛАВА. ИСТОРИЯ, ПРИЕМСТВЕНОСТ, СЪХРАНЕНИЕ	36
1. Из живота на Учителя	36
2. Зачитане на установените закони на държавата	39
3. Моделът за организиране на Обществото, завещан от Учителя	42
4. Методът „четирите съвета“	43
5. След заминаването на Учителя.....	48
6. Истина, факти, интерпретации	49
ТРЕТА ГЛАВА. ЗАКОНИ, УЧРЕДЯВАНЕ, РЕГИСТРАЦИЯ	53
1. Защо Братството е регистрирано?	53
2. Защо Братството е регистрирано по Закона за вероизповеданията?	55
3. Учредителният акт на Братството	59
4. Устойчивост и промени	62
5. Три основни нива на разбиране	65
ВМЕСТО ЗАКЛЮЧЕНИЕ: УЧИТЕЛЯТ, УЧЕНИКЪТ, ШКОЛАТА	67
БЕЛЕЖКИ	74
БИБЛИОГРАФИЯ	78

Съединението в Любовта прави силата.

Учителя

УВОД

Животът на една духовна общност в съвременния свят поражда въпроси, свързани с организацията на нейните дейности, с взаимоотношенията между хората в нея, както и отношенията на тази общност с гържавата, в която функционира. Тези въпроси са важни и изискват своевременен отговор.

В контекста на съвременните условия и среда на живот на Общество Бяло Братство съществуват няколко основни теми, които заслужават внимание и е разумно да бъдат обсъдени. От времето на създаването от Учителя Петър Дънов *Общество за повдигане на религиозния дух на българския народ* до днешното *Общество Бяло Братство* са изминали повече от 120 години и през това време това Общество претърпява известни трансформации. Разгръщайки страниците от протоколите на Веригата¹, както първоначално Учителя нарича сформирания около него кръг, се забелязва, как, започвайки от най-малките стъпки, от едно като че ли повече религиозно по характер послание се преминава постепенно към един различен език – езикът на езотеричното познание. По-късно с неделните беседи (1914 г.) и създаването на окултните класове (1922 г.) този език придобива вече и други измерения, познанието все повече се задълбочава, постепенно се пробужда *съзнанието на ученика*. В този смисъл до формирането на днешното Общество Бяло Братство се изминава дълъг път на разгръщане на Божествените идеи и тяхното постепенно въплъщаване на Земята, както по време на физическото присъствие на Учителя, така и след заминаването му от този свят.

Историята на Братството е многоцветна, досущ като *живия живот*. Това е историята на едно постепенно въплъщаване на светлите и възвишени идеи на Земята – в умовете, сърцата и душите на всички призвани към следването на великия път на ученика, към пробуждане на космическото съзнание, към облагородяването на човешкото сърце. В живота на Братството приживе на Учителя напълно закономерно се полагат основите на няколко дейности, които в днешно време наричаме *традиции* на Братството. Някои от тях пресъздават по-древни езотерични традиции, други са родени в динамичния живот на Школата и са запазени от поколенията до днес. Познаването на тези традиции като основи в живота на Обществото е важно с оглед на съхранението на онова живо духовно и културно наследство, посредством което днес Братството се самопознава и самоидентифицира като продължител на делото на Учителя и Школата.

От заминаването на Учителя са изминали повече от 70 години. За да разберем в днешно време какво е било отношението му към въпросите за организацията на създадената от него общност, можем да се позволим на три основи – неговия живот, съборната дейност на Братството, както и опита на братята и сестрите след неговото заминаване. Историческият аспект има ключово значение. Известно е посланието, че който не помни своето минало, няма бъдеще. Проследявайки внимателно тези три аспекта, за които споменахме, можем да се ориентираме много по-добре по основни въпроси за организацията на Братството. Тази ориентация същевременно ни позволява критически да осмисляме (в добрия смисъл на думата²) някои желания в днешно време за промени по отношение на организирания братски живот.

Обикновено всеки се старее да се позове на словото на Учителя, и това е напълно разбираемо и естествено, но много често фокусът е поставен върху някои определени негови изказвания, много често контекстуални, а се пренебрегват други, не по-малко важни от цитираните. Избирателното цитиране, откъсването от контекста – не само този на словото, а и историческия такъв – води до всичко друго, но не и до дълбочина в разбирането. А последната е възможна, единствено когато се обхванат възможно най-много хоризонти от това слово, както и от живота на Братството.

Нашето съвремие поставя множество предизвикателства пред съзнанието на следващия в Школата, които са резултат както от самия живот, така и от окултната наука, която следва. Припознаващият Братството като общество от сродни души, от сродна мисловност, чувства и преживявания, в някои случаи се изправя пред въпроса за съществуването на Братството като юридическо лице, т.е. като конкретно регистрирано по законите на страната общество. Тази тема има множество страни, които понякога не се познават достатъчно. Тук сме се опитали да отговорим на някои основни въпроси, отнасящи се до статута на регистрираното юридическо лице, какво налага учредяването и регистрацията му, по какъв начин структурата, залегнала в учредителния акт е продължение на модела, завещан от Учителя, възниквалите във времето желаниа за промени – доколко те са адекватни и относими (съответно неотнoсими) към живота на Братството. Обсъждането на всички тези въпроси има за цел да осветли темата за отношението между Божественото учение, от една страна, и земното съществуване и организация на Братството, от друга страна – едно отношение, основанието за кое-

то намиране още в Христовите думи: *Отдайте, прочее, кесаревото кесарю, Божието Богу* (Мат. 22:21).

Животът на Братството като организъм, като живо единство, е нещо много повече от онова, което би могъл да опише който и да е участник в този живот. Осъзнавайки ясно това, всеки опит в това отношение, какъвто е и настоящия, би трябвало да се възприема като отправена покана – за познание, за размисъл, за общуване. Всичко това е възможно, когато емоционалното действие отстъпи място на разумното осмисляне, когато черно-бялото световъзприемане се трансформира в съзнателно цветополагане, когато плодовете на Любо-вта са споделени в живото единство на душите.

Първа глава ИДЕЯ, ЖИВОТ, ТРАДИЦИИ

1. Трите измерения на Всемирното Братство

Всемирното Братство е идея на Божествения свят. Това, което тук на Земята наричаме „братство“ е израз на тази идея, един стремеж към великия идеал, от който това земно братство се вдъхновява. Всемирното Братство се реализира в три измерения на битието, в три свята – Божествения, духовния и физическия свят.

Великото Всемирно Братство е преди всичко Идея, то е божествена същност, която има своите проекции в цялото битие. В този смисъл **Всемирното Бяло Братство няма определена форма**, не може да се помести в ограничените рамки на нашите земни понятия и дефиниции. Този аспект съответства на Братството в Божествения свят.

Бялото Братство е и конкретна духовна общност от **души, завършили своята еволюция и направляващи цялото развитие на космоса** – духовен и физически. Те не образуват никакво видимо за нас общество или организация. В този смисъл то няма седалище никъде на Земята. Тази сфера е Братството в Духовния свят.

Освен това, Братството се реализира и под различни форми във физическия свят, които по-малко или повече съответстват на самата идея за Братство, но каквито и да са тези форми, каквито и външни поводи или вътрешни мотиви да ги импулсират, наличен е стремежът към идеала за Братство. През 20. век – времето, през което активно твори Учителя – съществуват различни проекции на Всемирното Братство на Земята, които се въплъщават в духовни общества

и които подпомагат общия стремеж към въплъщаване на Царството Божие на Земята. Започвайки изпълнението на мисията си на Земята с *Общество за повдигане религиозния дух на българския народ*, Учителя поставя основите на едно Общество от ученици, последователи, съмишленици, което в днешно време носи името *Общество Бяло Братство*.

2. Традиции, новаторство, творчество

Пренасянето през времето на ценности, духовни форми и културни нагласи, е жизнено необходимо за всяко културно и цивилизовано общество. Стара максима е, че без история няма и бъдеще, че без познаването на историята стратегиите за развитие често са празно бленуване. Това пренасяне през историята на ценности, духовни плодове и културни форми се осъществява от някаква общност, от общество от хора, вдъхновени от велика идея. Тези две понятия „общност“ и „пренасяне“ преливат в тъй важното за този процес понятие „традиция“. Когато днес се спомене тази дума, тя предизвиква най-различни, дори понякога диаметрално противоположни, интерпретации. Разбирането на това понятие зависи от няколко фактора, между които нивото на интелектуална култура и степенята на духовна зрелост. Няма духовно общество, няма голяма световна религия, няма изградена култура, без установена и дълга традиция. В областта на духовните общности (езотерични и екзотерични) традицията е онзи фактор, който е разбран като нещо свещено. И не защото хората са я сакрализирали, а защото основите на тези традиции са зададени от Посветените, които дават импулсите на Божественото, което постепенно се трансформира в култура и живот.

Традицията винаги съхранява, опазва някакво наследство, особено духовно наследство; тя се грижи то да остане за идните поколения. Нейната сила е в грижата за идентичността, грижата за целостта – да се предаде на поколенията дарът на Посветения също така цялостно и по възможност в неговия истинен образ и форма. Така традицията е по природа консервативна. Но какво означава това? Нейната консервативност е позитивна, защото от житейски и духовен опит е знайно, че не всяко новаторство е продуктивно, съвсем не всяка новост дава добри плодове, съвсем не всяко нововъведение е полезно и истинно. Точно защото традицията е такава, светът на културата притежава относителна духовна стабилност. Трябва ли обаче винаги да се съотнасяме с традицията? Не е ли тя най-голямата пречка за новите идеи, за новите процеси, които съвременото изисква? Не свидетелства ли историята, че точно традицията (традициите) е тази, която се противопоставя на всичко ново, което трябва да се въплъти в света?

На пръв поглед всичко изглежда точно така. Но отношението между традиция и новост никак не е толкова просто, колкото изглежда, нито пък е толкова едноизмерно. Мисленето, което предпоставя опозиция между традиция и новост, при която „новото“ се възприема като тотално несъобразяване с традицията и дори нейното игнориране, е характерно за първите наченки на ментално съзряване, но то забравя няколко основни неща. В първоначалните действия и осмисляне новото се противопоставя на традицията, но както е видно от историята и изследването на културите, обществата, религиите, всичко ново израства от вече наличното, като в повечето случаи го интегрира в себе си, паралелно с предлагането на нови идеи и решения.

Христос критикува книжниците и фарисеите, но същевременно твърди, че идва не да наруши Закона и пророците, а да ги изпълни. Той е *Син Божий*, но и *Син Давидов*. Християнството се противопоставя на юдаизма, но и го интегрира в себе си чрез разделянето на свещения текст на Стар и Нов Завет.

Категоричното противопоставяне срещу традициите, особено срещу традициите на една духовна школа, е всъщност незрял начин на мислене, който се опитва да създаде илюзия за свобода и творчество. Но свободата е процес, възможен само при изграден Аз, при придобитата цялостна идентичност, базирана и на минало, и на настояще. За разпознаването на симулацията на творчество и свобода, особено необходимо е познанието за диалектичката природа на традицията и новостта. Новото и свободата са действителни само при проявление на ценностите (добродетелите), обичайно съхранявани от традицията. Мисленето за новото като противопоставяне на традицията, означава фиксация в гледна точка, която, от една страна, има корените си в миналото, което иска да преодолее, но без което е невъзможна, но, от друга страна, бива обявена за новаторска. С други думи, в подобна гледна точка има неосъзнато противоречие. Новите подходи не само не изключват традициите, а дори напротив – изцяло ги предполагат. Защото новото, творческото, има различни измерения, например: 1) реализация на различни съвети, препоръки, методи на Учителя по отношение на образованието, науката, културата, и т.н.; 2) изследване на принципите и законите на учението и тяхното пълноценно осмисляне; 3) изучаване и прилагане на методите, дадени в учението; 4) реализация на идеите за здравословно хранене; 5) разработки върху музикалните упражнения на Учителя,

и множество други. С други думи, новостта тук е изцяло награждане, обогатяване, разширяване на погледа, разширяване на тематичните области на учението, които са заложени по същество като почти безгранични. И това е действително творчество, истинска новост. Това е благородното и смислено продължение на делото на Учителя и Школата.

Преди да пристъпим към по-детайлното обсъждане на темата за Братството като организъм, бихме искали да кажем няколко думи за някои конкретни традиции в неговия живот, заветвани от Учителя и съхранявани до днес. Това са своеобразни основи в живота на Братството, чрез които то се самоопределя като наследник на живота и делото на Учителя и създадената от него Школа.

3. Колективната духовна работа (четения на словото)

На първо място трябва да споменем **колективното четене на словото**. По време на физическото присъствие на Учителя организирането на беседите протича по познатия начин: Учителя произнася своето слово пред събрало се множество хора. Случвало се е няколко пъти вместо да произнася слово, той поръчва да се прочете в салона някоя от неговите отпечатани вече беседи. След неговото заминаване формата на общо четене на беседите се запазва по същия начин: **след духовния наряд някой от братята и сестрите чете беседа пред всички**, а след беседата отново се произнася кратък духовен наряд. Обикновено четящите се сменят според ротационен принцип. Тази практика на колективно слушане на словото се е съхранила и до днес. Понякога обаче в нашето съвремие тази основна форма на общото четене на беседите сякаш се забравя и на нейно

място се поставят други, несвойствени на живота на Братството форми. Доколко тези форми отговарят на духа на Братството е под въпрос. Разбира се, някои от тях могат да имат положително значение. Но все пак базисна е формата на колективно четене на беседите – като модел тя е заветвана от Учителя и следвана през всички години на живота на Братството до днес.

4. Духовните наряди

Една от основните духовни дейности в живота на Братството е **колективният духовен наряд**. Преди и след произнасянето на слово от Учителя, обикновено има духовни наряди, които той е определял. След неговото заминаване тази традиция се съхранява: известно е от историята на Братството, че **на всичките му празници в цялата страна се е чел от всички братски групи един и същ духовен наряд**. Какво означава в случая *празник*? Празникът е емблематична дата, пряко свързана с важно събитие в братския живот – основни празници Братството е възприело да бъдат: 22. март – началото на Духовната нова година, Първа пролет и началото на Паневритмията; 12. юли – Рождението на Учителя Петър Дънов, 19., 20., 21. август – сборните дни, свързани с началото на Божествената нова година (обикновено тези три дни са свързани с голямо посещение на Лятната духовна школа на Рила); 22. септември – края на паневритмичния сезон и началото на интензивна школка дейност (колективните четения на беседите от братските групи); 27. декември – заминаването на Учителя Петър Дънов.³ Тези празнични дни, свързани с чествания и различни духовни събития, са своеобразни духовни точки, които фокусират колективната енергия на Братството. Впрочем, всеки празник има подобна

функция. Затова именно е важно участниците в тези колективни наряди да бъдат единни.

Предварително подготвените и общо четени духовни наряди от всички братски групи е духовна дейност (духовна традиция), съществувала както по времето на физическото присъствие на Учителя, така и след заминаването му. Както се знае от опит, силата на общите колективни молитви е голяма. Днес тази традиция също е съхранена. Понякога обаче се правят опити тя да бъде видоизменена или изцяло отменена с желанието на празниците да се произнася не общия колективен духовен наряд, а по „вдъхновение“ всеки да предлага молитви и формули, които да бъдат произнасяни от всички. Тази естествена форма също присъства в живота на Братството, но е нещо съвсем различно от празничните духовни наряди. Духът на празничния духовен наряд е в **общата и колективна сила** на този наряд. Поради тази причина смятаме, че някои желания в днешно време празничните духовни наряди да се правят по различен начин, понякога са резултат от неразбиране на духовната дейност на Братството. В днешно време празничните духовни наряди се съставят от братските групи в цялата страна според ротационен принцип. По такъв начин всяка група се включва в общия живот на Цялото.

5. Съборите

На първия събор на Бялото Братство, състоял се през 1900 г., присъстват само четирима души – Учителя заедно със своите първи ученици: г-р Георги Миркович, Пеню Киров и Тодор Стоименов. През следващите години съборите се превръщат в традиция.

Споделянето, общуването е естествен стремеж на човека. Съборите на Братството са импулсирани от ко-

лективното свръхсъзнание. Съборите са общуване, единение, единомислие. Душите изпитват свещен трепет от присъствието на Любовта, от присъствието на Светлината. Така съборите са време за интензивен обмен между душите. Когато всеки се стреми да послужи на другите, когато се стреми да даде от своята любов и енергия на цялото, това време е свещено, то е проява на великия закон на даването. В тази именно среда на работа за цялото, душите се радват на единомислие и единодействие. В това отношение съборите са традиция на Братството, която запазва живото общуване на душите.

Съборите са неотменна част от живота на Братството от неговото първоначално формиране като *Общество за повдигане на религиозния дух на българския народ* до днес. Както рилските събори (Лятната духовна школа), така и всички останали събори на Братството са традиция, посредством която общия живот на този колективен организъм се изявява пълноценно.

6. Лятната духовна школа на Рила

По думите на Николай Дойнов: *Лагерът на Рила беше едно напълно оформено, пълноценно във всяко отношение общество.*⁴ През 1929 г. Учителя, заедно с група последователи, посещават Рилските езера. През следващата 1930 г. тези лагери стават постоянни и се провеждат в непосредствена близост до Второто езеро, наречено от Учителя *Ел бур*. В началото на Рила е имало около 60 души, а впоследствие до заминаването на Учителя те стават няколкостотин. Лагерите на Рила продължават до 1939 г. През тази година има най-много посетители, както българи, така и чужденци. През 1940 г., по време на войната, Учителя с малка група ученици е бил там за шест дни, от 14. до 19. август.

Летуванията на Рила са се провеждали всяка година от средата на месец юли до края на август, в годините от 1929 до 1939 г. Има само две прекъсвания: през 1933 г. и 1934 г., когато летуванията са се провеждали на Витоша, в местността „Яворово присое“. От 1935 г. лагерите на Рила се възобновяват и маршрутът вече минава през гр. Самоков и с. Говедарци.

Животът на Рила по онова време (както и днес) е бил доста разнообразен и пъстър. След сутрешното събуждане от звуците на цигулка, всички се изкачват към Молитвения връх, за да посрещнат Слънцето, последвано от молитви, песни и утринното слово на Учителя. След тази сутрешна програма, лагерът отново оживява от среща на всички пред кухнята. Следват гимнастическите упражнения и Паневритмията. Едно от местата за упражненията и Паневритмията е край Първото езеро, откъдето на връщане се пренасят дърва за огъня. Други места за упражненията са били третото и петото езеро, но най-честото място е било Езерото на чистотата. В бивака остават дежурните, които имат грижата да приготвят общия обяд. Времето след Паневритмията учениците прекарват из околностите, заедно с Учителя, като облагородяват средата около тях – правят пътеки, мостове над потоците, чешми. Цялото място на лагера около Второто езеро е облагородено. Под второто езеро е построена баня в помещение от плътни импрегнирани платна, далеч от изтичащата рекичка.

Много често Учителя и учениците прекарват в духовни разговори, голяма част от които са записани от Боян Боев и излезли от печат в книгата *Разговорите при Седемте рилски езера*⁵. След вечерята обикновено се пали вечерен огън, около който се провеждат разговори с Учителя, пеят се песни и се слушат концерти.

Понякога Учителя е говорил и от мястото, където и до днес се намира оградено пространството около палатката му.

По свидетелство на ученици на Учителя, летният лагер на Рила е духовна школа с определена програма и ред практически задачи. Изобщо ходенето по планините се възприема не само като спорт или гимнастика, а като поклонение, съпроводено с благоговение и сакрално отношение, като свещеноействие. Дори много от музикалните произведения на Учителя Петър Дънов, както и комплексите с гимнастически упражнения и Паневритмията, са създадени именно на планината. В този смисъл **рилската Лятна духовна школа е същностен елемент от живота на Братството.**

7. Паневритмията

Движението е първично свойство на живота. Когато е осъзнато и целенасочено, както е при разумните същества, движението се превръща в действие. Когато обаче става дума за действия, целящи не просто прогължаване на културна традиция, а средство за духовно усъвършенстване, говорим за съзнателни ритмични движения. Такава система от действия е Паневритмията.

Както навярно всяка подобна динамична духовна практика, и Паневритмията в началото е следвала познатия модел – устно предаване от Посветен на ученик (или ученици). Първите елементи от Паневритмията са известни от 1922 г. – някои музикални упражнения, които впоследствие стават текстове на песни на упражненията. По-късно Учителя предлага на учениците си да се опитат да „облекат“ някои изпълнени от него музикални фрази с движения.⁶ Така започва началото на

Паневритмията. Впоследствие се раждат и повечето от познатите ни днес упражнения. До края на земния си път в края на 1944 г., Учителя е правил малки промени в детайлите на някои упражнения.

Паневритмия се играе от 22. март до 22. септември рано сутрин (в определен фиксиран час или по изгрев) сред природата. Състои се от три дяла, изпълнявани последователно: първият дял от 28 упражнения, *Слънчеви лъчи* и *Пентаграм*. Препоръчително е преди да се включи в кръга ѝ, участникът да е преминал курс за начинаещи. Облеклото е ежедневно и подходящо за сезона, но обикновено са препоръчителни светлите дрехи. По време на играта в кръга може да се пее, но тихо. Препоръчително е при закъснение за началото, да се изчака паузата между две упражнения и тогава да се влезе в кръга.

Паневритмията е неизменна част от братския живот от времето на нейното създаване до днес. Въпреки че някои от нейните детайли са предмет на дискусии по какъв начин да бъдат изпълнявани, все пак има нещо сравнително устойчиво – това е музиката ѝ. Тя е фиксирана в две издания по време на физическото присъствие на Учителя. Опитите за промяна както в музиката ѝ, така и по отношение на някои детайли в упражненията, трябва да бъдат дълбоко обмислени не само от гледна точка на музикалната или двигателната логика. В някои случаи Божествената логика може да бъде различна от човешката. Творчески полета за изява в областта на Паневритмията има предостатъчно и който искрено желае да помогне за нейното всестранно изучаване, усъвършенстване на движенията, изследването ѝ, намира адекватни на времето подходи за това.

8. Общество, организация, църква

След това необходимо, според нас, обсъждане на традициите на Братството, смятаме за подходящо изясняването на някои важни понятия, които понякога се дискутират по отношение на организирания братски живот. Тези понятия са „общество“, „организация“, „църква“.

Понякога се цитира една перифраза на гуми на Учителя, която в обобщен вид гласи: *бъдете организирани, а не организация* (такава мисъл всъщност никъде не се среща в словото му). Допускаме, че като перифраза мисълта е вярно предадена. С тази мисъл Учителя иска да напомни, че най-важната работа е вътрешната, духовната, и в този смисъл „да бъдем организирани“ означава да бъдем вътрешно съзнателни за процесите, които протичат вътре у нас и извън нас. А външното Общество, каквото и да е то, каквато и форма да придобива, е вторично явление и е резултат от вътрешната самоорганизация на ученика (и на учениците помежду им). В този смисъл Братството е изцяло самоорганизиращо се общество.

Друго едно твърдение на Учителя гласи: *Ще се събирате на малки хармонични групи.*⁷ Това твърдение е предадено по спомен от Радка Левордашка, която влиза в Братството госта след заминаването на Учителя. Понякога тази препоръка се представя като аргумент против регистрацията на Обществото, който аргумент смятаме за недоразумение. Двете са в хармония помежду си. Работата в малки хармонични групи и днес е факт в дейността на Братството и този факт е изцяло неотнормим към регистрацията. *Малките хармонични групи* са естествено явление, което е социално-антропологично

фундирано. Т.е. такива групи са естествено социално явление. Още по-озадачаващи са някои твърдения, че тези малки хармонични групи са в конфликт с всеобщата сплотеност на цялото Братство. Смятаме, че тези твърдения са резултат на недостатъчно разбиране на функционирането на такива групи и отношенията помежду им, както и отношенията им към цялото.

В спомените си Елена Андреева разказва, че някои от по-възрастните приятели са искали да направят от обществото последователи на Учителя „организация“.⁸ За какво обаче става дума тук? – Според тях е било нужно да има членски внос, да се въведат дори униформи (съответно различни за братята и сестрите). Следователно, става дума за **определени ритуализирани форми, на които да се подчинява общността**, създадена от Учителя. Относимо ли е всичко това към живия живот в днешното Общество Бяло Братство? **В него няма нито униформи, нито членски внос, нито членски карти**, и т.н. Но когато външно и механично се приложи гумата „организация“ към днешната регистрация на Обществото, всъщност се цели нещо различно от пълноценното разбиране.⁹

В подобен смисъл се цитират и едни други гуми, приписвани на Учителя: *Ние няма да правим от учението църква. Ако някой се опита да направи църква, аз ще я разруша* или по друг начин казано: *Ако от моето учение направите религия, аз ще я разруша*. В днешно време тези изказвания са смятани за противоречащи на регистрацията на Общество Бяло Братство. Да се опитаме да вникнем **какво означава да се направи от учението църква?** Тези гуми се отнасят към онова, за което и Елена Андреева споменава по повод желанието на някои от братята по онова време **да се въведат някакви**

ритуални ежедневни форми, да се направят униформи, да има членски внос, карти и т.н. В този смисъл да се създаде от учението църква означава да се въвеждат допълнителни формалности и бюрокрация, които могат да сковат духовната дейност на Обществото. В днешно време подобни опити също са налице, но вярваме, че колективната устременост към Духа и Любовта ще преодолее тези ретроградни форми. Всъщност и днес от учението отделни лица правят църква. Какво имаме предвид? Догматичното, респ. едностранчивото, разбиране на учението на Учителя от някои негови последователи, е акт, посредством който в своето съзнание те превръщат едно Божествено слово в закостеняла форма. Чрез такова сковано догматично схващане и особено чрез опитите това схващане да се проповядва и разпространява, тези лица посредством дейността си ограничават всеобхватността на това Божествено слово, неговата Божествена безкрайност и необятност. Освен това, от учението се прави църква, когато се налагат чужди нему елементи, странни традиции, когато се внасят най-различни излишни ритуални форми там, където няма никаква нужда от тях.

По отношение на понятието „църква“ Учителя и тук се проявява свободно, служейки си с понятийните форми по най-добрия начин.¹⁰ Само за илюстрация ще приведем някои негови мисли по тази тема: *Когато ви питат: „Вие кои сте?“, кажете им: „Ние сме от една много велика църква!“¹¹; Много са човешките църкви, а Божията църква е една. Тези, които принадлежат на Божията църква, имат едно сърце. Казано е: „Ще им дам едно сърце и един пастир.“¹²; Душата на човека е неговата църква, а Духът е свещеникът, който служи. Умът и сърцето са прислужници. Пътят, по който ще отидете към Бога, е да влезете в*

тази църква-душа, където Духът е свещеник, а умът и сърцето прислужват.¹³; Ще ви дам една програма за работа през цялата седмица. В понеделник, като ден на Месечината, ще очистите къщите си, ще измажете стаите, ще измиете дъските, ще разтребите всички разхвърлени работи... В петък ще се занимавате малко с Любовта. В събота ще идете на църква, ще се помолите на Бога, ще разсъждавате за Божествени работи.¹⁴; Колко църкви има в света? Аз казвам, че има само една църква, т.е. една жена. За тази църква Христос казва, че е разумна и мъдра... Църквата, която аз зная, е била винаги една и през всички векове ще остане само една. Всеки, който иска да намери Христа, трябва да има правилни схващания, правилни понятия за тези неща. Някои могат с хиляди години да ви проповядват, но няма да ви кажат Истината. Свещеник, който ви казва, че тази или онази църква е най-добра, не ви говори Истината. Ако под своята църква той разбира Божествената църква, която като един извор дава от себе си, която излива своето благословение в света, тогава съм съгласен.¹⁵; Всичко, което ни обикаля, е в състояние да повдигне мисълта и чувствата ни, да ни свърже с Бога – ето къде е църквата, т.е. храмът на човешката душа. Това е Божествената църква, която храни душите. Тя е и в човека, и вън от него – сред цветя и дървета, реки и морета, птички и животни. Дето животът се проявява правилно, там е Божият храм, там са свещите и кандилата. Когато хората се обединят и заживеят в Любов и братски помежду си, те влизат в Божествения храм.¹⁶; Ние се нуждаем от Църква в душата ни и там да поставим Бога като Любов, като Първосвещеник. Една Църква ще има в бъдеще, един Свещенослужител; тя ще бъде толкова голяма, че ще събира всички хора на Земята. За такава Църква се говори в Откровението. Може ли да си представите колко голяма трябва да бъде тя? Тогава хората ще имат едно верую, един

*Възглед, но толкова широк, че ще обхваща всички възгледи на миналото.*¹⁷

Приведените мисли имат само илюстративна функция. Съвременната регистрация, както и вътрешната дейност на Общество Бяло Братство нямат нищо общо с каквито и да са църковни форми и това е видно за всеки деен участник в този братски живот. И е необходимо това състояние, това живо битие на Братството да се запази, за да се изпълни заветът на Учителя за свободно организиране и общ живот на неговите ученици и последователи.

9. Ново учение, нова религия, нова наука

Понякога, като резултат от едностранчивото разбиране на цитирания вече спомен на Елена Ангреева, както и от различни изказвания на Учителя, се твърди, че той не е завещал нова религия, а всъщност учението му представлява нова култура. В подобен контекст са и неговите често цитирани думи: *Бялото братство не е нещо видимо, то не е секта, не е църква, то е нещо живо извън тези покварени условия, в които живеят хората. Тъй както живеят хората сега, това, което имаме, не е братство.* Всъщност Учителя тук говори за невидимото Бяло Братство.

В същия контекст и по сходен начин са противопоставени понятията „религия“ и „култура“. Изтъква се обстоятелството, че Учителя е говорил за идването на нова култура. Обективността обаче изисква да отбележим, че Учителя е говорил съвсем конкретно както за нова култура, така и за нова религия: *В религията на труда има две категории хора: едните живеят по Божествен начин, а се проявяват по човешки; другите живеят по човешки, а постъпват по Божествен начин. Това*

са неизбежни противоречия, обаче живеете, трудете се и очаквайте новата религия, т.е. новото учение на живота, на работата и на Любовта.¹⁸ Други негови мисли в този контекст са: *Ако искате да създадете красива и възвишена музика, турете кротостта в действие; ако искате да създадете нова религия, която да почива на Любовта, вложете за основа кротостта...*¹⁹; *Следователно, като част, той (човекът – б.а.) е длъжен да иска позволение за всичко, което му е нужно, от Онзи, Който е господар на Цялото. Това изисква Христовото учение, това изисква новата религия – религията на работата, на живота и на Любовта.*²⁰ Още повече показателна е употребата и на двете понятия „религия“ и „култура“ в едно изречение: *Новата религия, която иде, ще бъде религия без въжета, без символи, без свещеници и проповедници, без съдии и учители, без търговци и земеделци, без мъже и жени – бъдещата култура ще бъде царството на бащи и майки, на братя и сестри*²¹, както и употребата в едно изречение на понятията „учение“ и „религия“: *Приложете правилото на Новото учение: Любов към Живия Господ, Любов към вашата душа и Любов към своя ближен – това изисква Новото учение и Новата религия. Те ще разрешат всички философски въпроси.*²²

В множество свои лекции и беседи Учителя говори за „нова религия“, кошто тук няма да успеем да цитираме, а и не е нужно. Ще предоставим на вниманието на читателя само още няколко сходни на горните мисли, кошто потвърждават изключителната извисеност на Учителя спрямо всички наши понятия и езикови форми: *Слънцето носи нови идеи, нови открития, нова философия, нова религия и нова наука. Слънцето ще помете старото, ще го изгори, на пепел ще го превърне. Слънцето ще донесе на Земята чистия, възвишения Живот.*²³; *Новата религия и новата наука имат за цел да направят всеки дом благо-*

угоден на Бога. От всеки дом да се разнася благоухание.²⁴; Които следват новата религия, те са служители на живия Господ – те са братя и сестри помежду си, те са приятели и приятелки.²⁵; Нека всички станем последователи на новата религия – на Любовта.²⁶; Днес и богатият, и бедният не знаят как да живеят, защото нямат Любов в себе си. – „Аз зная как трябва да се живее.“ Щом знаеш, дай ми ръката си и ми кажи първата дума на новия живот, на новата философия, на новата религия.²⁷; Здрави, бодри, работоспособни хора са нужни на света. Това изисква новата религия.²⁸ А изцяло в контекста на междурелигиозния диалог в днешно време, Учителя буквално твърди: Спасението на човечеството се крие в онази Велика религия, която обединява всички религии като удовете на едно цяло. Новата религия е Любовта – тя обединява всички хора, примирява и разрешава противоречията им и внася в тях Радост и Веселие.²⁹; Съвременните хора се нуждаят от нова философия на живота, от положителна наука, от истинска религия. През каквато и наука, философия или религия да са минали, те са били необходими за тях като школа за възпитание и развитие. Днес обаче и вие се нуждаете от нова религия, от нова наука и философия.³⁰ Една е истинската и права религия – религията на Любовта, на вътрешното съдържание и смисъл на нещата. Тя определя връзките, които трябва да съществуват в семейството между мъжа и жената, между братя и сестрата. Една е истинската религия, т.е. едно е Дървото на живота, но с много разклонения. За да познаете истинската религия, трябва да облечете новите си дрехи, както свещеникът облича новите одежди и излиза да служи.³¹; Слушайте Тихия глас в себе си, който ще внесе съгласие и мир във вас, във всички хора, в целия свят. Той ще организира всички общества и ще внесе истинската религия в света – религията на Духа.³² Някои

*например считат за религия да идат бездруго в черква, да запалят една свещ, да се прекръстят; и мислят, че като направят тези неща, имат религия. Обаче религията е нещо много по-дълбоко. Най-дълбокото съдържание на религията е да имаме Любов към Бога.*³³

Всъщност отношението между Всемирното Братство и религиите е пряко: *Всички религии са методи на Всемирното Бяло Братство. С тях то иска да сближи народите. Неговите пратеници създават и ръководят религии-те.*³⁴; *Всички религии са методи на Бялото Братство. Пратениците на Бялото Братство са създали религиите.*³⁵

Следователно Учителя си служи с езиковите форми съвсем не в онзи тесен и ограничаващ смисъл, който е характерен за някои от последователите му, които избирателно го цитират, но не се опитват да размислят сериозно над думите му. Възможно ли е Учителя да си противоречи: да твърди, че новото учение е и нова религия и в същото време да го отрече? Ако започнем да мислим не с елементарния разсъдък, а с разума, всичко ще си дойде на мястото. В този смисъл и **Божественото учение като най-дълбокото съдържание** на Обществото, приемник на Учителя, и регистрацията по законите на държавата като **необходимата земна форма** на това Общество – и двете са на нужните си места. От друга страна, поставихме множеството цитати от лекциите и беседите по-горе, за да покажем пълната несъстоятелност на някои опити **чрез едностранно извадени от контекста мисли на Учителя да се обосновават най-различни тези и да се правят генерализирани изводи от тях**. Свободната употреба на формите от Учителя служи на по-висш принцип.

10. Триединството на синархията

Темата за формата на организиране на Обществото е свързана с друга важна тема, а именно – същността и различни аспекти на *синархията*.

Човекът е социално същество, гласи едно от най-старите определения³⁶. Без обществото човекът би бил осъден на различни форми на изолация, които биха отнели същински човешкото в него. Според един възглед през 19. век, обществото е организъм, подобен на индивидуалния човешкия организъм. С други думи, социалното битие пресъздава индивидуалното човешко битие. А социалният организъм е част от големия космически организъм. Всеки човек е клетка на един всеобщ космически организъм.

Тази идея се споделя и от Учителя в книгата му *Науката и възпитанието*: човешкият организъм трябва да бъде модел за обществения организъм. В човешкия организъм няма частни интереси и частни цели, във всички органи и системи владее единство и всички те имат една обща цел: неговото благосъстояние.³⁷ Силите на организма взаимно се улавяват, но когато това равновесие се наруши, състоянието на здраве се нарушава. Здравото състояние е хармоничното равновесие на силите в организма.³⁸

Идеята за аналогията между човешкия организъм и обществото като социален организъм е в основата на синархията. Според тази идея, както е представена от Сент-Ив д'Алвейдър, обществото е живо същество, жив организъм със своите органи, подобно на човешкия организъм. **Този обществен организъм е поделен между три основни области: стомах, гърди и глава.** Областта на стомаха е представена от народното стопанство, тази на гърдите представлява юридическите и военните сили,

а главата е областта на образованието, духовността, религията. Всичко това се основава на **трите функции на човека**. Тези системи работят винаги във взаимодействие и всяка зависи от другите. Приложено към обществото и държавата, богатствата и материалното благосъстояние представят нейната храносмилателна система, военната сила и правителството представят гърдите на държавата, а учените, писателите и представителите на Духа представят мозъка или центъра на властта. По отношение на управлението, **синархията предполага троично управление**, в което действат три съвета – интелектуален (глава), съдебно-административен (гърди) и стопански съвет (стомах).³⁹ Учителя разгръща тази тема в един по-широк план. Едно резюме на тези идеи той представя в една неделна беседа: *Човечеството е велик организъм, държавите – негови системи, обществата – органи на тези системи, а индивидите – клетки на системите. Човекът се е отделил от общия организъм и мисли, че може да разреши въпросите на живота самостоятелно; не, той трябва да разбере своето предназначение като част от целия организъм, там да намери своето място. Какво ще стане с организма, ако всяка клетка иска да живее самостоятелно – ще се разпадне. Ето защо и човек, като клетка от великия организъм, трябва да знае мястото и службата си в него и да не се отдели.*⁴⁰

Човекът притежава дух, душа и тяло, които от своя страна се проявяват като ум, сърце и воля. Духът и умът са свързани с Божествения свят, душата и сърцето – с духовния свят, тялото и волята – с физическия свят. Ако мислим обществото като организъм, подобен на човешкия, какъвто е един от аспектите на синархията, можем да мислим **синархията като модел на самото триединство на световите**, на Битието изобщо,

което намира израз и в триединната природа на човека. Трите измерения на битието се проявяват в човешкото устройство, и по този начин самата човешка природа, самият човешки организъм може да се разглежда като модел на битието. Ако по такъв начин мислим синархията, то, когато Учителя говори за **хармонизиране между ума, сърцето и волята, става дума за синархично единство**. В сегашното Общество Бяло Братство се съдържа и трите аспекта на синархичното единство.

Терминът *синархия* е почти неупотребяван от Учителя – всъщност в словото му се среща само на едно място⁴¹ – в неделната беседа *Да се облечете в новия човек* (гържана през 1931 г.). Съществуват твърдения, че цялото му учение е синархическо по характер. Самият той не го нарича по този начин, а с различни понятия: *Божествено, окултно, ново, здраво*, и др. Освен това, **в познатите на Братството важни литературни източници за живота и делото на Учителя никъде не се говори за синархия**: нито в публикуваните протоколи на Веригата, нито в обзорната книга *Учителя* (с автори Методи Константинов, Боян Боев, Мария Тодорова, Борис Николов – едни от най-образованите и верни ученици на Учителя), нито в *И очите ми видяха Изгрева* на Николай Дойнов. Все пак, ако цялото му учение е синархическо, то това означава, че с четенето на всяка негова беседа, с всяка песен, молитва, участваме в този синархичен живот.

Идеята за синархията, която Учителя представя в беседата *Да се облечете в новия човек*, е в съзвучие с основния принцип, който влага и Сент-Ив г'Алвейдър в триадичната структура на управлението на обществото, основаваща се на хармоничното взаимодействие между мозъка, белите гробове (дихателна система) и

стомаха: *И сега, казвам, че в света има промисъл. В този Божествен промисъл едни вярват, а други не вярват. На мнозина животът се вижда като нещо случайно, като че има в него някакъв произвол. Привидно е така, има някакъв произвол, но за мъдрия човек не е така. Той ще види, че в света има известен ред и порядък. Така е и за всеки, който разбира – той вижда навсякъде ред и порядък. И в Природата съществува един ред и порядък, съществува едно царство, което не може да се уподоби нито на монархия, нито на теокрация, нито на демокрация, нито пък на република. Някои видни окултисти го кръщават с името „Синархия“, а в Евангелието го наричат с името „Царство Божие“. Под думата „синархия“ ние разбираме най-разумните хора в света, които са се докоснали до тайнството на живота, които са минали през ред изпити, завършили са своята еволюция и наистина могат да се нарекат „хора“, а не които нищо не знаят.*

Та казвам: понякога се повдига въпросът какво управление да има човек. Монархическото управление у човека се представя чрез главата, теократичното - чрез дробовете и дихателната система, а демократичното – чрез стомаха. Монархията води своя произход от бащата, теокрацията води своя произход от майката, а демокрацията – от синовете и дъщерите. Или: бащите създадоха монархията, майките – теокрацията, а синовете и дъщерите създадоха демокрацията. И понякога ме запитват кое управление е идеално. Казвам: като съедините монархията, теокрацията и демокрацията в едно, вие приблизително ще имате едно управление, подобно на това в Природата: това Божествено управление, което наричат синархия. При туй не трябва например да дойде монархическото управление и да изхвърли теократичното или обратно. Всички управления трябва да функционират едновременно, така е и в Природата.⁴²

Оттук:

1) **мозъкът** (нервната система) е свързан с монархията като форма на управление;

2) **белите гробове** (дихателната система, сърцето) са свързани с теокрацията;

3) **стомахът** (стомашната система) е свързан с демокрацията.

Следователно в синархията са свързани три форми на организация и управление на обществото, които в своята светска форма са изцяло несъвместими. Демокрацията изключва монархията и теокрацията, и обратно. В синархията тези форми функционират едновременно.

Синархията е живото общуване на душите и единството им както по отношение на духовния живот, така и по отношение на физическата им нагрузка. Синархията няма нищо общо с всякакви форми на революция, разногласие и противопоставяне. Защото синархичното е израз на разумното, на Божествената разумност. Синархията, в своя земен израз, е приемственост, единство, единогоушие, в най-висшия смисъл на тази дума. Тъкмо като такава, синархия има единствено там, където цари любовта, мъдростта и истината. **Синархията предполага не механическо, а органическо и психическо разбиране** и сдружаване, единение в Божествената Любов.

Ако по друг начин кажем всичко дотук: **синархията е единство между три измерения**: мозъка (ума, монархията), който е символ на Божественото учение; сърцето (белите гробове, теокрацията), което е символ на живото единство на душите, последователи на това учение, и стомаха (демокрацията), който е символ на сдружаването на последователите на Учителя в Общество, регистрирано по законите на държавата.

По отношение на модела на организация на Братската общност, както го е дал Учителя и както съществува и до днес, **принципът на равнопоставеността (в конкретния случай – демокрацията) в братската общност, в частност, и в Братството като цяло, съществува редом с тази на Ръководителя на общността (който в конкретния случай символизира монархията), а цялостното взаимодействие както на братята и сестрите помежду им, така и между тях и Божествения свят, осъществява теокрацията („Божествено управление“).**

Втора глава

ИСТОРИЯ, ПРИЕМСТВЕНОСТ, СЪХРАНЕНИЕ

Преди да изложим по същество темата за модела за организиране на Братството като жив организъм, бихме искали да обсъдим някои важни факти от живота и делото на Учителя, които биха ни помогнали в разбирането каква позиция е имал той по въпроса за структурата и регистрацията на Братството и как чрез живота си е разрешил този въпрос.

1. Из живота на Учителя

За да разберем как Учителя се отнася към тази тема е препоръчително да проследим хода на земния му живот, особено ранните години. Знаино е, че на 24 юни 1887 г. младият **Петър Дънов получава „Атестат“ за завършен пълен петгодишен курс** на Научно-богословското училище⁴³ в Свищов. По-нататък той заминава за Америка, където следва богословие. На 7 юни 1893 г. **Петър Дънов получава „Диплом“ (Graduate of the School of Theology“ of Boston University)** от Бостънския университет, с който му се признава тригодишно редовно обучение в Теологическия (Богословския) факултет и му се дават права и привилегии на завършилите този факултет. Защо казваме всичко това? Обстоятелството, че **младият Петър Дънов се „съобразява“ с изискванията на земния живот**, че той активно се учи, получава последователно документи за завършено образование, е пример за една целеустременост, при която се наблюдава взаимодействие между висшия живот в Духа и ограниченията на земното съществуване.

По-интересното обаче предстои. След завръщането си в България той започва широка просветителска и обществена дейност. През 1896 г. **Петър Дънов взема участие като член на Бюрото на организирания от Огринско-преселенско дружество „Странджа“** в гр. Варна митинг по повод християнските и другите немюсюлмански народи в Турция, особено това на Македония и Огринският Вилает, които продължават да живеят в робство. Митингът завършва с Резолюция. Тя е подписана от Бюрото на митинга с председател Петко Киряков (Капитан Петко Войвода) и изпратена до посланиците на Великите Сили в Цариград (руски, френски, английски, германски, австро-унгарски и италиански), до Българското правителство и до всички по-важни чуждестранни вестници. Много е вероятно английският превод на Резолюцията да е бил дело на Петър Дънов.⁴⁴ На 4 декември 1896 г., заедно с Петко Киряков, Кръстю Мирски и други видни общественици на Варна, **Петър Дънов е един от учредителите на читалище „П.Р. Славейков“** в Трети участък, в центъра на града. На 29 декември същата година **приемат устава и печата на Читалището**. На 5 януари 1897 г. Петър Дънов е избран да заеме длъжността *библиотекар-домакин*, която длъжност той заема вероятно до 1899 г. В това отношение Петър Дънов е работил активно по главната цел на Дружественото читалище според устава му, а именно: *да подпомага сближението и взаимното умствено развитие на членовете, особено в гражданствено отношение, и да поддържа читалня в III участък на града Варна, в която постепенно да се учреди участъкова библиотека*.⁴⁵ Тази дейност на Учителя Петър Дънов недвусмислено показва неговото отношение към „земните дела“ и особено – неговото активно участие като съучредител на

организация, приемането на нейния устав и работа по изпълнение на неговите цели.

Бихме могли да продължим още по темата, но тук ще се задоволим само с още един факт от неговия живот. През 1897 г. Учителя заедно с г-р Георги Миркович, Анастасия г-р Желязкова, Васил Р. Козлов и други духовни съидейници от спиритическия кръжок във Варна, учредяват *Общество за повдигане религиозния дух на българския народ*, по-късно названо Веригата и преименувано през 1920 г. във *Всемирно Бяло Братство*. Това първоначалното общество (сведение от 1903 г.) има **свои членове, председател, деловодител и касиер, събира се членски внос, изготвят се протоколи, които се подписват от присъстващите, наличните суми се внасят по спестовна каса⁴⁶, свикват се събрания.**⁴⁷ През 1906 г. във Варна се осъществява среща на обществото *под председателството на г-н Дънов*.⁴⁸

Във връзка с това първоначално учредено Общество ще се спрем на три важни момента.

Първо. Учреденото *Обществото за повдигане религиозния дух на българския народ* е всъщност първоначалната форма на обществото, което Учителя Петър Дънов по-късно основава и останало до днес под името *Бяло Братство*.

Второ. Определението „**религиозен дух**“ (на българския народ) в това първоначално общество не буди никакво недоумение у днешните последователи на Учителя. При все това, някои от тях недоумяват защо Братството в днешно време е регистрирано по Закона за вероизповеданията. Да обърнем внимание – целта на първоначално създаденото общество не е да се пробуди и повдигне „духа“ на българския народ, а **да се повдигне „религиозния дух на българския народ“**.

Трето. Самата дума „общество“ не е случайна. Тъкмо като общество то може да бъде идентифицирано и притежава своя индивидуалност. Именно като наследник на това първоначално общество и **днешното Общество Бяло Братство е общество със своя индивидуалност**, което е в хармония с неговата основа – Божественото учение. В повече детайли тази тема ще бъде обсъдена по-надолу.

Следователно в първоначалната активна социална дейност на Учителя могат да се открият важни детайли с оглед на настоящата тема. В своята дейност **Учителя участва в съучредяването на различни институции** и спазва законите на държавата, участва в създаването на устав (на читалище П.Р.Славейков) и съучредява първоначалното общество, наречено впоследствие *Общество Бяло Братство*.

2. Зачитане на установените закони на държавата

Известно е днес декларираното от Учителя: *Аз препоръчвам зачитане на установените закони и наредби на властта*. Изречението е част от Протокола, чиито текст Учителя написва по време на разпит при Дирекция Обществена безопасност. Подобни препоръки за спазване на законите на държавата се срещат и в лекциите и беседите му. Но в този Протокол изпъкват три основни идеи с особена динамика, които внасят яснота по отношение на разглежданата от нас тема.

Първо. Още в началото на Протокола Учителя написва: *Именувам се Петър К. Дънов, от Варна, 60-годишен, българин, неженен, неосъждан, учител. Показвам: Моето Учение е основано на три главни принципа: Божествената Любов, Божествената Мъдрост и Божествената Истина.*⁴⁹ В отношението си към държавата, чиито закони и на-

редби е препоръчано да се спазват, Учителя показва различно отношение: за нея той не е Всемировия Учител, изпратен от Бога, а *П.К.Дънов, 60-годишен, учител*. Бихме се запитали тук: Учителя описва сам себе си като *П.К.Дънов, 60-годишен, учител* (сиреч по професия – учител⁵⁰), а по-нататък твърди: *Моето Учение е основано на три главни принципа: Божествената Любов, Божествената Мъдрост и Божествената Истина*. Едни много обични за цитиране негови думи са: *учение на г-н Дънов няма*.⁵¹ С други думи, има едно Божествено учение, а не такова на г-н Дънов, въпреки това обаче, **в Протокола Учителя твърди от първо лице, че именуващия се П.К.Дънов изгражда учение, основано на трите Божествени принципа**. Съвсем естествено се поражда въпросът: защо Учителя веднъж твърди, че *учение на г-н Дънов няма*, а друг път: *Именувам се П.К.Дънов... Моето учение е основано на три главни принципа...?* Какво е посланието тук в обсъжданата от нас тема? Учителя сам задава точния модел на взаимодействие със светските закони, приложен към днешно време. Общество Бяло Братство е вероизповедание единствено по Закона, по който е регистрирано, но по своята същност то е приемник, пазител и разпространител на учение, което е Божествено и което не може да се побере в тесните дефиниции и рамки на светските закони, следователно не може да бъде ограничавано от тях по никакъв начин.

Второ. Отношението на последователите на Учителя, както по време на физическото му присъствие, така и след това, към законите на гържавата невинаги е едно и също. В този аспект текстът на Протокола също е недвусмислен: *Аз препоръчвам зачитане на установените закони и наредби на властта*. По такъв начин дискусията „за“ и „против“ регистрацията на Братството е, може

би, излишна. Въпросът остава по кой закон да бъде тази регистрация. Този въпрос ще обсъдим в следващата глава.

Трето. Когато са налице несъвършенства в организацията на дадена общност, обикновено първичното мислене и решение е да се вземат мерки за преустройството на тази общност; появяват се идеи за промяна в нейната структура, ръководни органи и т.н. В текста на Протокола обаче е налице едно изключително важно послание, което отговаря на въпроса какво трябва да се направи за подобряването на колективната дейност и организация: *Всеки недостатък и несъвършенство в обществения и държавния строй може да се изправи чрез самоусъвършенствуване, понеже е казано: „Бъдете съвършени, както Отец ваш на небесата е съвършен“⁵².* С други думи, ако някъде съществуват несъвършенства и проблеми, решението им трябва да тръгне първо отдолу-нагоре **според принципа за самоусъвършенстването**. Но в повечето случаи то е трудна задача, поради което предложенията са тези реорганизации е да започнат по точно обратния ред: отгоре надолу. А това е изцяло в противоречие с казаното от Учителя. Всъщност, такова послание той отправя и на други места в своето слово. Сходно на горното е и посланието: *Вие искате светът въвн от вас да се оправя. Светът вътре въвн вас трябва да се оправя.*⁵³ По друг начин казано, вместо постоянно да желаем да променяме структурата на Общността, по-добре би било да усъвършенстваме себе си и покрай въпроса дали трябва нещо да се промени в Обществото, по-често да се поставя въпросът какво да се промени (облагороди) вътре у нас.

Следователно трите ключови идеи в текста на този протокол, имащи отношение към обсъжданата тема, ни дават основанието за едно **разумно отношение на взаи-**

модействието на Братството с държавните институции. Освен това, те отново ни показват широтата на схващанията на онзи, чиито мисли не могат да бъдат „напъхани“ в тесните рамки на нашите схващания, въпреки непрестанните опити в тази посока.

Поводът за написването на Протокола е подобен на повода, поради който Христос изрича цитираните и до днес думи: *Кесаревото кесарю, Божието Богу*. И двете – и думите на Христос, и текста на Протокола – са отговор на въпроса за **взаимодействието на духовните хора със светската власт**. Фарисеите искат да изкушат Христос, поставяйки му въпрос дали да плащат данък или не? Христос им поисква една монета, на която стои образът на кесаря, вследствие на което им отговаря: *Отдайте, прочее, кесаревото кесарю, а Божието Богу*⁵⁴. Тези Христови думи, приложени в днешно време и с оглед на нашата тема, отново ни указват разумното отношение между регистрацията като на духовното Общество (*кесаревото кесарю*) и Божествения характер на завещаното ни учение (*Божието Богу*).

3. Моделът за организиране на Обществото, завещан от Учителя

По времето на физическото присъствие на Учителя до 1944 г. (а и след това до ден днешен) във всички по-големи градове, където е имало братски групи, **е имало ръководители на тези братски групи**. Още тогава пред някои последователи е стоял въпросът необходимо ли е да има такива хора? По този повод Учителя казва: *Някои от вас запитват, например, защо трябва да имаме ръководители? То е все едно да запитвате защо трябва да имаме глава?*⁵⁵ Това означава, че Ръководителят е „излъчен“ от съответната група за разумни решения и

действия, за носене на духовна, морална и административна отговорност за цялата група. Означава ли това, че останалите в групата не носят отговорност? От първото по никакъв начин не следва второто. Имало е случаи, в които **Учителя събира само ръководителите на братските групи** и им изнася беседи.⁵⁶ Следователно, твърдения за липсата на необходимост от ръководител на братската група, са лишени от разбиране, както и показват явно непознаване на живота на Братството по времето на Учителя. В тази връзка да си припомним само един факт: след съставянето на *Завета на цветните лъчи на Светлината* през 1912 г., Учителя първоначално го раздава само на ръководителите на братските групи в страната и определени братя и сестри от София, искайки от тях специални обещания за работа с този Христов метод. Разбира се, ако има братска група, която не желае и не чувства нужда от излъчването на ръководител, никой не я ограничава в нищо.

4. Методът „четирите съвета“

В своето слово Учителя предлага множество методи, някои от които имат повече универсален характер (музика, Паневритмия, колективно четене на беседите) за пътя на ученика в Школата, докато други са по-конкретни – насочени са към разрешаване на определени текущи задачи.

В съборното слово от 1921 г. Учителя препоръчва един метод за организиране на братската работа: *Сега искам всеки от вас да се ангажира с нещо, да роди по нещо. И тъй, ще си образувате три съвета от по сто съветници – Съвет на физическия труд, Съвет на духовния живот и Съвет на просветата. Така ще разграничите кои работи влизат в Съвета на просветата, кои в Съвета на духовния живот и*

кои в кръга на физическия труд. Последният е най-важният. Не се самозаблуждавайте, а започнете да работите. Законът на сегашното ви развитие изисква да се започне от физическия съвет – да се започне с материалното, а не с духовното... Първо ще уредим всички работи, които са близо до нас – физическите. А щом можем тях да уредим, по същия закон на развитие ще можем да уредим и духовните; щом уредим духовните, ще уредим и просветителните... Първото ви задължение е да се постараете да оправите работите си на физическото поле. Ще създадете работа за всички – ако някоя от сестрите няма работа, ще ѝ създадете!“⁵⁷ „И тъй, ще имате четири съвета: Съвет на физическия труд, Съвет за духовния живот, Съвет за просветата, Съвет на примирителите.“⁵⁸

В беседата, озаглавена *Четирите съвета*, в началото Учителя определя две групи – съответно една за сестри и една за братя, наречени *Съветници на божествените молитви*. Т.е. това са две групи, в едната от които влизат само братя, а в другата – само сестри.⁵⁹ Възможното тълкуване, че тези две групи прерастват впоследствие в Духовния съвет е неоснователно, защото би било безсмислено Учителя да дава този метод точно преди да говори за четирите съвета – те са дадени в една и съща беседа. Непосредствено след даването на този метод от две духовни групи (съвети), Учителя говори за още четири съвета.⁶⁰ Буквално след половин страница Учителя говори за още един съвет: *Ще имаме съвет, който да внася хармония и ще работим през цялата година за тази Божествена хармония...*⁶¹ Това е Съвет от сто души, които Учителя избира⁶² – тази група (съвет) е онази, която въдворява хармонията.⁶³ Тя е различна от Примирителния съвет.

Следователно в една и съща беседа Учителя в действителност говори за **седем съвета**:

Съветници на божествените молитви само от сестри

Съветници на божествените молитви само от братя

Съвет на физическия труд от сто души, братя и сестри

Съвет на духовния живот от сто души, братя и сестри

Съвет на просветата от сто души, братя и сестри

Съвет на примирителите от сто души, братя и сестри

Съвет на хармонията от сто души, братя и сестри, избрани от Учителя.

Четирите съвета са **метод за работа, а не модел за структура на духовно общество**. Този метод е прилаган и се прилага, явно или неявно, в различни групи, на Рила, в работата на комисиите на Братството, в отделни малки работни групи и т.н. С други думи, той се прилага по един естествен (органически) начин. По същността си методът *четирите съвета* е разпределение на текущата работа, от една страна, и метод за трансформиране на енергията чрез работа, от друга страна. В тази връзка Учителя продължава разясненията: *Поставете в действие всички занаяти, които владеете. Някой е педагог – нека събере 5-10-15-20 малки деца, да открие едно педагогическо училище, една забавачница и да започне да ги занимава. Някои от вас пък да се съберат по двама-трима души и да превеждат книги – это една културна работа. Някои да образуват класове, кръжоци за четене на книги, съчинения на видни писатели, на учени хора. Други, с музикални способности, нека образуват оркестри от цигулки, кларинети и пр. И когато се съберем, винаги да има между нас голямо*

*разнообразие – да знаем и да работим, и да пишем, и да пеем, и да свирим, и да четем, всичко да можем.*⁶⁴

С други думи, **методът четирите съвета е метод за правилно разпределение на братската работа, на изява на творческите способности, на вдъхновение и радост от работата за Бога.** От друга страна, този метод е един от множеството за колективна работа, но съвсем не и единственият, оставен от Учителя. Ако четирите съвета бяха единствената форма, единствения модел за организиране на Братството, каква нужда би имало Учителя да посочва определени хора за Ръководители на братските групи в страната (и то да ги посочва пожизнено) и тази традиция да съществува и до днес? **В модела на четирите съвета никъде не се споменава, че трябва Братската група да има Ръководител, тъй като този метод е нещо съвсем различно от структурата на Братството, отделните клетки на което са братските групи в страната.** Следователно моделът на организиране, известен като *четирите съвета* е една от формите за организиране на братската работа, която е неотносима към изискването, което сам Учителя поставя: братската група да има ръководител⁶⁵, както и е неотносима към структурата на ръководните органи на Братството.

Днес този метод може да бъде прилаган и се прилага, с тази разлика, че е без „записванията“, както е описан в съборното слово. **Четирите съвета са съществували като форма за разпределение на работата в Братството и след заминаването на Учителя, съществува и днес за онези, които наистина работят за делото Божие със съзнание и отговорност.** В това отношение той не е някаква новост по отношение на братския живот днес, защото се е прилагал и се прилага.

Разбира се, словото на Учителя е по-широко от всички наши илюзии и несъвършенства. В Младежкия окултен клас Учителя предлага различен метод: *Най-важното нещо: у вас трябва да има широта в идеите, а не дребнавост. Ако някога се зароди у вас чувството на завист, трябва да правите опити да трансформирате това чувство. Направете следното нещо: изберете един комитет, в който, според сегашните традиции, да има председател, подпредседател, касиер, съветници и членове. След избора някои от вас ще останат на особено мнение, ще кажат: „Председателят не е на мястото си, друг трябваше да бъде на негово място.“ За подпредседателя някои ще кажат: „И на този човек липсва нещо.“ За касиера пък ще кажат, че не е честен човек.*⁶⁶ Както е видно от горната мисъл, човешкото съмнение винаги ще намери дефект, в каквото и да е. Разбира се, продължението на тази мисъл: създаването на такъв комитет за една година, за един месец, за една седмица и за един ден, само показва широтата на възможностите, които Учителя предлага. Следователно **Учителя е препоръчвал множество и различни методи по отношение на разпределението на братската работа**, но той никога не е абсолютизирал нито един от тях.

По времето, когато Учителя дава методът четирите съвета, вече е имало Ръководители на братски групи, много от които той лично е посочил за пожизнени. По същото време през определен период от време Учителя държи беседи само пред ръководителите на братските групи и неколцина братя от София. Естественият въпрос тук е: защо го е правил? Защо събира само ръководителите и държи беседи пред тях? Защо по време на тези всеобщи братски събори Учителя държи тези, отделни от общите, беседи? За ръководителя на

братска група се говори в беседата *Правилният развой на човешките енергии*, която е непосредствено следваща двете беседи, в които е даден методът на четирите съвета. Нещо повече – по отношение на този метод е дадена задача за една година, и то с много конкретни и интересни наставления.⁶⁷ Освен това, по същия повод Учителя недвусмислено твърди: *Аз искам да използвам условията, искам да използвам влиянието, съчетанието, което сега имаме. Сегашната обстановка не може да я имате друг път, тя не се образува по човешки. Нека всеки от вас да се възползва от Природата. Използвайте нейната свежест, красота, чист въздух.*⁶⁸

5. След заминаването на Учителя

По време на даването на метода *четирите съвета* Братството вече има структурен модел – събранията на Ръководителите на братските групи, заедно с Учителя и няколко братя от София. Неслучайно след заминаването на Учителя братята и сестрите запазват този модел. Тази структура е скелетът, формалният минимум, който съществува редом до всички методи за работа, дадени от Учителя (включително четирите съвета). И ако можем да използваме една биологична метафора: този гръбнак държи цялото тяло на Братството единно.

На 1 януари 1945 година на събрание в София се избира Временен съвет на Бялото Братство, в който влизат Тодор Стоименов (Председател), Боян Боев, Симеон Симеонов, Паша Тодорова, Борис Николов, Никола Антов и Жечо Панайотов. На 10. август същата година в София се събират ръководителите на братските групи в страната и **избират Братски съвет** (в състава от 1 януари) – основа за днешния Братски съвет и

освен това **основават Върховен братски съвет**, който е основата за днешното Общо събрание на Общество Бяло Братство. На 23 януари 1948 г. Министерството на външните работи на България признава Бялото Братство за „верска общност“. По-късно на 26 април 1949 година в Айтос е изработен устав на Бялото Братство, съобразен с тогавашния Закон за изповеданията, но Министерският съвет на Народна Република България не го утвърждава.⁶⁹ След демократичните промени у нас, на 7 ноември 1990 г. Министерският съвет на Република България утвърждава устав на Общество *Всемирно Бяло Братство*, а на 26 май 1995 г. съгласно Закона за изповеданията е утвърден сега действащия устав на Общество Бяло Братство.

6. Истина, факти, интерпретации

По отношение на разбирането на Божественото учение, смятаме за необходимо да дискутираме още един въпрос, свързан с отношението между Божествената Истина и нашето разбиране за нея като части на Цялото, т.е. като отделно индивидуално съзнание. С други думи, това е въпросът за отношението на Истината сама по себе си като Божествена истина към *истината-за-мен*, т.е. към индивидуалното, субективно разбиране на тази Истина. Божествената Истина каквато е тя *в самата себе си* е недостъпна за нашето съзнание, за нас са достъпни проявите на Истината. Да си припомним думите на Учителя: *Истината е независима от личните схващания на хората. Дали ще мислите по един или друг начин за нея, дали ще се приближавате или отдалечавате от нея, с това вие няма да измените нейните отношения... Мислите ли, че Истината е при богатите? – Не е. Мислите ли, че е при сиромасите? – Не е. Мислите ли, че е при*

учените, при философите, при вярващите, при окултистите? – Не е. Никъде я няма Истината. Защото този свят е свят на страдания и смърт, свят на непрекъснати промени. А в такъв свят Истината не може да дойде. Тя не може да слезе до него. Истината говори със слънцата. Мъдростта говори с планетите. А Любовта е толкова низходителна, че говори и с най-малките, най-незначителните същества. По-неже Истината говори със слънцата, възвишена и далечна е нейната цел. Ето защо, за Истината смъртните хора не могат да говорят. Те могат да изнесат един факт като истина, но за Истината сама по себе си, не могат да говорят.⁷⁰

Същността на истината е неизменна, но формите, чрез които тя се проявява, са променящи се. Това е така, защото формите, в които се въплъщава Истината са резултат от еволюцията, поради което се променят, но Истината сама-по-себе-си е неизменна. Еволюират природните форми, човешките разбирания, светогледите, мисленето, но има нещо неизменно – Истината, която е качество на Бога. Истината като същност е независима от историята, от социо-културния контекст, в който се появява. Въпреки тази абсолютност на Истината, все пак нашето познание е винаги относително, а не абсолютно, твърди Учителя, защото се базира, в повечето случаи, на метода на сравнението.⁷¹

Последната мисъл е важна с оглед на разбирането на отношението между познание и истина. Истината е неизменна и абсолютна *сама по себе си*, но познанието ни е относително и зависи от множество фактори. Когато Божествената Истина бъде подменена с относителни прозрения, разбирания, интерпретации, т.е. когато те се абсолютизират до ранга на Абсолютната Истина, говорим за догматично отношение към духовността и Божественото. Божествената Истина е абсолютна, на-

шето разбиране за нея – относително, но със стремеж към пълноценно разбиране и бавно, в пътя на еволюцията, постепенно приближаване към тази Божествена Истина, която е притежание единствено на Бога. В този смисъл отношението между Истина и интерпретация е отношение между цялото и частта, между общото и специфичното.

За съзнанието няма факти, има интерпретации на (обективно случващи се) факти, гласи една немного стара максима. Това означава, че различията във възприемането на нещо, обективно случващо се извън нас, може да варира в твърде широки граници. Различните интерпретации са свързани и с едно важно условие за познанието: определена **деабсолютизация на твърденията за истинност**. Това означава ясното съзнание за възможността от грешки и допускане на условност, преди всичко в нашите собствени убеждения по отношение на фактите и Истината. Това означава ли, че трябва винаги осмислянето на даден феномен да преминава през интерпретации? В конкретния случай интерпретация означава преди всичко процес, при който една Божествена истина се разбира и осмисля от индивидуалното съзнание, преминава през него, навлиза в него и го пробужда. Но **това разбиране на Божествената Истина не е еднократен акт, а винаги процес**, свързан с еволюцията. Еволюират както природните форми, така и нашето съзнание. Разбиранията ни за Божествената и неизменна Истина в миналото са били едни, днес са други, в бъдеще ще бъдат различни. При всички тези различия винаги има една устойчива интуиция за Истината, променят се единствено осмислянето ѝ и преживяването ѝ.

По отношение на Братството **носителят на обективната истина (доколкото е възможно) е единствено колективният разум**. Единствено колективният разум е в

състояние да преодолее всякакви едностранчивости. Този колективен разум, или с други думи, това колективно съзнание по своята същина е свръхсъзнание. Колективният разум мисли заедно с една колективна интуиция за единството на Братството, преодолява едностранчивостта и се основава на Божественото единство.

В *живия живот* на Братството участват **онези, у които идеята за Братство е изцяло проникната от любов, доверие и разумност**. В този смисъл „йерархичността“ в Братството, в смисъла на някакви властови отношения, е само в съзнанието на онези, които я препоставят. А това е важна индикация за вътрешната логика на подобно мислене. **Отношенията между всички разумни души в Братството винаги са били и ще бъдат свободни, съзнателни, творчески, вдъхновени и вдъхновяващи**. И никакви регистрация и устав не могат да попречат на това.

Учителя е говорил по множество теми, разгърнал е в словото си велики идеи, предложил е множество методи за умствена, духовна и физическа работа, за себеусъвършенстване и облагородяване. За всекиго по нещо, за всекиго по свещен избор на душата му да намери онези методи, които са му близки и посредством които може да усвои Божествените светлина, любов и истина. Едно от величията на това дело е именно в разнообразието, в изобилието от предложените възможности.

Трета глава

ЗАКОНИ, УЧРЕДЯВАНЕ, РЕГИСТРАЦИЯ

Както вече споменахме, Братството е идея в Божественият свят, единство на разумни същества в Духовния свят и конкретно въплъщение на идеята във физическия свят под най-различни форми. Когато говорим за делото на Учителя, смятаме, че една от тези форми е Обществото от негови последователи, които се стремят с мисли и дела да осъществят завета за братство и любов между всички души, между всички общества и народи.

Като всяко едно сдружение, и Общество Бяло Братство развива дейността си като регистрирано юридическо лице по действащото законодателство. С оглед на тази тема съществуват няколко основни въпроса, които понякога въълнуват днешните последователи на Учителя, поради което смятаме за необходимо да им обърнем по-специално внимание. Да започнем с първия от тях.

1. Защо Братството е регистрирано?

Необходимостта от регистрация на юридическо лице от съмишленици се поражда от естественото им желание за по-мащабна дейност, чрез което те излизат от свойствения кръг на споделените общи идеи и желаят да развиват дейност, чрез която да взаимодействат с хора и организации извън техния кръг. Това особено се отнася към възможността за обща стопанска дейност, за придобиване на имуществото, за създаване на книгоиздателства, и т.н. Освен това, регистрацията е и легитимиращ акт пред държавата, в която съответното сдружение желае да развива своята дейност.

Всяко физическо лице у нас притежава документ за самоличност със съответен граждански номер, посредством който влиза в договорни отношения, създава или съучредява юридически лица, влиза в отношения с държавните институции, придобива имущество, участва в най-различни проекти, и т.н. Защо обаче никои не протестира срещу всички тези актове? Защото ги смята за нормални, за естествени, за необходимостта на земния живот. Интересното тук обаче е, че невъзразявайки срещу собствената си „регистрация“, която законът на държавата задължава всяко физическо лице, се възразява срещу регистрацията на Братството като юридическо лице, което му дава възможността да прави всичко, описано по-горе. Следователно, за да бъде последователен начинът на мислене, ако се желае отказ от регистрацията на Братството, трябва да се желае и отказ от собственото имущество, договорни отношения, търговски учреждения, и т.н. от онзи, който желае този отказ. Защото, както вече подчертахме, Общество Бяло Братство е доброволно сдружаване на съмишленици, които се самоопределят като следващи Школата и Словото на Учителя и желаят да участват в общи форми на братски живот, създавайки **необходимите минимални условия** за това и осигурявайки подходяща за целта среда. Еволюционните подходи и методи предполагат все по-осъзната колективна дейност, все по-разумни съвместни инициативи, съгласуваност, единство. В този смисъл призивите за отделянето на братските общности в независими сдружения е всичко друго, но не и еволюционни по характер мислене и действия.

Регистрацията на Обществото е особено важна и поради още една много съществена причина – **притежанието на имоти, което да не зависи от волята на частни**

лица. В историята на Братството съществува не един пример за недобросъвестни действия на отделни братя и сестри по отношение на общобратски имоти, които, по една или друга причина, по документи са принадлежали на отделни физически лица. Възможността за притежание на имоти, собственик на които е Обществото, е голямо предимство и създава подходящата институционална среда за тяхното опазване (предпазване от загубата им при недобросъвестно отношение ако биха принадлежали документално на отделни физически лица).

2. Защо Братството е регистрирано по Закона за вероизповеданията?

Както вече показахме в предишната глава, регистрацията на Братството по този закон в неговите предишни версии, започва през 1948 г. Известно е, че по времето на Учителя, а и непосредствено след неговото заминаване няма Закон за вероизповеданията.

Когато основните компоненти в едно духовно учение са вярата в Бога, в невидим духовен свят, в дух, гуша, според класификацията на светските закони тези компоненти формират *верско убеждение* (лично убеждение, основано на вяра). Според критериите на държава-та, общност, в която съществуват подобни понятия и се изповядва вяра в свръхсетивни същности, е „религиозна общност“. Тук обаче следва веднага да поясним, че **„вероизповедание“ не е синоним на „религия“, по смисъла на Закона за вероизповеданията (ЗВ).** Религията е свързана с вътрешното убеждение за съществуването на Висша сила, сътворила Вселената и човека, а във вътрешните си измерения е среща на човека със сакралното, докато вероизповеданието, с оглед на съдържанието му **като правно понятие** по § 1, т. 1 от Допълнителните

разпоредби на ЗВ, включва сдружаването на отделни физически лица в религиозни общности и институции. Вероизповеданието е свързано предимно с конкретни фактически действия, чрез които се реализират верските убеждения. **„Вероизповедание“ е правно понятие, а не духовно.**

В устава на Общество Бяло Братство изрично е записано, че една от целите на Обществото е *да спомага за изучаване и прилагане на Христовото учение*, както и че учението съдържа *Божествени принципи*⁷². Евентуалното прикриване на тези важни обстоятелства, по подобие на други духовни общности, няма да направи добра услуга на Братството в лицето на обществеността. Щом в учението и дейността на Обществото присъстват тези теми, а още и колективни молитви, то според класификацията на държавата това общество е „вероизповедание“ или „верска общност“. В този смисъл държавата не се интересува от философските различия между понятия като религия, духовност, духовно учение, окултно учение, езотерично и екзотерично, и т.н. От тази гледна точка, дейността на Общество Бяло Братство изцяло спада в обхвата на съдържанието на правното понятие „вероизповедание“ по § 1, т. 1 от ЗВ (ДВ бр. 120 от 2002 г., изм. и доп.).

Разбира се, когато Учителя е присъствал физически в Братството, на последното не му е било нужно нито Братски съвет, нито Върховен братски съвет (Общо събрание). Всичко това се явява естествена необходимост след заминаването му, когато е трябвало да се възпроизведе координационен център и орган за всичките дейности на Братството, както конкретно в София, така и в цялата страна. Братята и сестрите тогава вземат за основание модела, който често са наблюдава-

ли, когато Учителя специално събира ръководителите на братските групи в страната и изнася беседи само пред тях. **Следователно основанието за залегналия в днешно време в устава на Общество Бяло Братство формат за Общо събрание, което се състои от Ръководителите на братските групи в страната, Братския съвет и Председателя на контролно-ревизионната комисия е заимствано от формата по времето на физическото присъствие на Учителя, и впоследствие продължен през 1945 г. от братята Боян Боев, Тодор Стоименов, Жечо Панайотов (и др.) и всички ръководители на братски групи. По такъв начин сега действащият устав съвсем адекватно и вярно отразява един организационен модел, наблюдаван по време на дейността на Учителя и прилаган и след заминаването му. Освен това, този модел е в хармония с изискванията на светските закони.**

При съставянето на устава на Общество Бяло Братство основните термини за върховните му органи **са заимствани от Закона за юридическите лица с нестопанска цел (ЗЮЛНЦ)**, според който органите на сдружението се именуват, съответно „Общо събрание“ (Върховният орган), и „Управителен съвет“ (Управителният орган).⁷³ В частта на устава на Общество Бяло Братство, отнасяща се до Председателя на Управителния съвет (Братския съвет), който е и Ръководител на Братската общност в София е използван един утвърден модел, по който са съставени уставите и учредителните актове на множество сдружения, фондации, организации. **Един принцип на правната икономия и практика при организиране дейността на което и да е сдружение предполага Председателят на Управителния му съвет да е и Управител на клона, на който е регистрирано седището на съответното сдружение.**

Регистрация на общество или сдружение по Закона за културното наследство е невъзможна, защото **този закон определя динамиката на културните ценности, които не са и не могат да бъдат субекти – нито физически, нито юридически.** Напротив, сдруженията и организациите притежават културни ценности, които са предмет на този закон. В този смисъл, културните ценности са субординирани спрямо вероизповеданията. Едно вероизповедание притежава културни ценности, но не и обратното. Освен това, понятието „култура“ притежава широк и тесен смисъл. **Когато Учителя говори за „нова култура“, той има предвид нова светла и духовна тъкан на обществото, в която духовността и нейните плодове са определящ фактор в живота на това общество.** По такъв начин едно сдружение не може да бъде „култура“ по смисъла на Закона за културното наследство.

Следва да подчертаем и още нещо: идеята **да се извади Братството от Закона за вероизповеданията и да се регистрира по друг закон, на практика отново е регистрация.**

Няма законова пречка елементи от учението на Учителя, дадено чрез слово, музика и Паневритмия, да бъде обект на нематериалното културно наследство по реда на Закона за културното наследство (ДВ, бр. 19 от 2009 г., изм. и доп.). Става дума за **различен правен режим**, на който могат да бъдат подлагани различни елементи от учението и съответно дейността на Обществото.

Понякога възниква и още един въпрос: не противоречи ли всичко това на равнопоставеността на всички последователи на Учителя? Няма ли някаква „йерархичност“ в отношенията, при която едни са привилегирани, а други – не. Подобни тълкувания на този модел са родени от собствената вътрешна нагласа на своите

тълкуватели. **Принципът на пълна равнопоставеност винаги е важен и винаги ще важи в Братството.** Организационната структура на Братството не ограничава никого с нищо, но братята и сестрите, влизащи в състава на върховните му органи, са призвани да пазят разумното, свещеното, Божественото, що се отнася до живота и дейността на цялото Общество. Свободното творчество, възхновенieto от идеите и реализацията им, разумните и съзнателни отношения, свободата на изявите – всичко това през цялата история на Братството е било факт, както и до ден днешен.

3. Учредителният акт на Братството

Има ли регистрация едно юридическо лице, има и учредителен акт, чрез който то е регистрирано. По същество това е основният вътрешноустройствен правен акт, който е задължителен за всички представители на съответното юридическо лице.

За необходимостта от регистрация на юридическо лице на Братството вече споменахме в предходните раздели. Тук ще се опитаме да размислим върху сега действащото нормативно основание за регистрацията на Братството, наречено от закона „устав“. Първо, какво означава „устав“? Това е правно понятие, възприето в българското законодателство; уставът е основанието за поддържането на ръководен орган на юридическото лице, който е представителен и законно избран от неговите членове, от една страна, а от друга, чрез устава се установяват отношенията между съответното юридическо лице и държавата, както и между него и други юридически лица.

Сега действащият устав на Общество Бяло Братство е съставен от екип от девет души при съблю-

даване на принципа от **минимум формална структура**, която да функционира с оглед нормално протичащите административни функции на Обществото в отношенията му към: 1) държавните институции; 2) физическите и юридическите лица (организации, сдружения, фондации и др.); 3) задължително следващия от горното задължителен минимум административни функции в самото Общество. **С този минимум формална структура се запазва завещаното от Учителя Петър Дънов изискване за свободно обединение на неговите последователи.** Съществуват най-малко три критерия, по които може да се определят имащите право на глас при взимане на решения на Общото събрание на Общество Бяло Братство: 1) имат административно-формални задължения, организират дейност (на братска общност, на УС, на други звена), работят с институции, поддържат документация и др.; 2) имат морални задължения и носят морална отговорност; 3) носят административна отговорност и имуществена отговорност. На тези критерии отговарят Ръководителите на Братските общности, Председателят и членовете на Братския съвет, както и Председателят на Контролно-ревизионната комисия.

Какви са по-точно функциите на устава извън уреждането на отношението на Братството към държавата и юридическите лица? Могат да се определят три тенденции на отношение на последователите на Учителя към устава на Обществото, а именно: 1) отхвърляне и отричане като ненужен; 2) разбирането му като необходимост с оглед на също така необходимата регистрация на Обществото и произтичащото от това минимум формална структура на Обществото; 3) разбирането му като основен фактор, който играе роля на механизъм за уреждане на вътрешните отношения между последователите на Обществото.

Съгласно същността на регистрацията на Обществото Бяло Братство като юридическо лице⁷⁴ уставът е необходим за уреждане както на отношенията между Обществото и държавата, от една страна, така и за уреждане на административните отношения в самата формална структура на Обществото. В този смисъл е напълно нормално едно Общо събрание на Обществото да протича с оглед на административните му задължения като регистрирано вероизповедание, което е напълно различно от вътрешните взаимоотношения между следващите Божественото учение. Първото е резултат от регистрацията на Обществото. Административните отношения нямат никакво отношение към естествените и духовните взаимоотношения между последователите на Учителя. Щом е налице регистрацията, необходимо е да съществува учредителен акт, в случая – устав, а щом съществува устав, е необходимо **една част** от взаимоотношенията между последователите на Обществото, касаеща онова, което произтича от самата му регистрацията, да преминават през изискванията на този устав. Става дума за различни функции и различни действия. И в този смисъл няма противоречие, когато отношенията между съмишлениците в Обществото преминават веднъж като **неотносими към устава** и регистрацията на Обществото, и друг път, когато те са **относими към устава и регистрацията** на Обществото. Последното се отнася към задълженията на Обществото като регистрирано юридическо лице, а първото е реалното съдържание на свободните взаимоотношения между хората, които по лично убеждение са се присъединили към това Общество. Уставът определя административни, а не братски взаимоотношения. Последните са резултат от живото общуване между душите.

4. Устойчивост и промени

Тук ще се опитаме да осветлим някои основни въпроси, отнасящи се към конкретното функциониране на някои от точките на устава, по които в годините е имало желаниа за промяна.

Едно искане за промяна е **делегатите на Общото събрание да бъдат не със „съвещателен глас“, а с „действителен глас“**. Към момента всеки може да участва фактически със съвещателен глас на Общото събрание, дори без да е избран за делегат. В това отношение Общество Бяло Братство е много по-толерантно и демократично от много други организации. Както вече подчертахме по-горе **делегатите не носят отговорност за гласуваните решения - нито юридически, нито имуществени**. Принципно изискване в законодателството е право на глас при взимане на решения да имат единствено лица, които поемат пълна морална, юридическа и имуществена отговорност за своите действия. Освен това, допускането делегатите да имат действителен, а не съвещателен глас, би означавало допълнително **усложняване на административните дейности** и на практика – **допълнителна формализация и бюрократизация**.

Друго едно предложение за промяна касае **правото на глас на членовете на Братския съвет**. Членовете на Братския съвет участват „по право“ в състава на Общото събрание. Това е и в хармония с духа на законите, стоящи над устава. **Принципно изискване в законодателството е всички членове на Управителния съвет на едно сдружение да имат право на глас**. Мотивите по искането членовете на Управителния съвет да нямат право на глас в Общото събрание, се фокусират върху едно променливо обстоятелство, а именно, че някои от членовете на Братския съвет са и Ръководители

на Братски общности, и поради това ще се налага да гласуват два пъти на Общото събрание – от една страна като членове на Братския съвет, от друга – като Ръководители на Братски общности. Следва да се поясни, че според устава членовете на Братския съвет не са задължително Ръководители на Братски общности, т.е. това могат да бъдат братя и сестри от състава на самите Братски общности. Нещо повече, броят на Ръководителите на Братски общности в състава на Братския съвет невинаги е постоянен, което означава, че този брой може да бъде и минимален в определен случай. Дори и повечето от състава на Братския съвет да бъде от Ръководители на братски групи, при взимане на решения те дават само един глас и следователно самото основание е безсмислено.

Впрочем, тези искания за промяна на устава влизат в **принципно противоречие помежду си**: твърди се, че Председателят представя общото становище на целият УС (и членовете му да нямат право на глас), а се иска редом с Ръководителя на Братската общност да присъстват и *делегати* от Братската общност с право на действителен глас. **А това практически означава нещо изключително противоречиво: да се отнеме правото на носещите отговорност – юридическа, морална и имуществена – и да се предаде това право на нямащи такава отговорност и избрани по неясен признак.**

Сега действащият устав е изработен според един цялостен поглед върху братския живот и има предвид множество обстоятелства, някои от които вече обсъдихме. Отделните членове на този устав са вътрешно съгласувани помежду си според една цялостна логика. В този смисъл да се искат промени по този учредителен акт „на парче“, означава липса на познания за цялост-

ния братски живот, за неговата история и множество неговни конкретни измерения. Фактът, че една промяна е юридически възможна, не означава, че тя трябва да се направи.

Нито един земен закон, нито един учредителен акт не е и не може да бъде идеален и съвършен, както впрочем всичко на Земята. В този смисъл всяко нещо в природата е изложено на промени, както и самият човек. Може би единствено логическите закони остават сравнително устойчиви. След всичко казано дотук остава отворен въпросът: няма ли да се подобри работата на Братството ако се промени устава? С други думи, защо един устав, ползван вече близо 23 години, не се промени в някои свои пунктове? Разбира се, че може да бъде променен – в отделни точки, в отделни глави, а защо не и целият! Въпросът е обаче: защо? Какви са мотивите (не външно изказаните, а дълбоко вътрешните) и принципните основания за искани промени? Какво се предлага на негово място? Какви краткосрочни и дългосрочни последици могат да настъпят за Обществото при приемане на евентуални промени? Кое е разумно да се променя и кое не? Исканията за промени в устава трябва да бъдат дълбоко обосновани, не само от юридическа гледна точка, но и с оглед на съобразяването с традициите на Братството, с модела за структурата на Братството, заветан от Учителя, с духовните закони, със запазване на знакови за Братството обекти, със запазване на възможността за провеждането на Духовната лятна школа на Рила, със запазване на възможността свободно да се играе Паневритмия на открито, и т.н.

В заключение на тази точка, можем да кажем, че един от най-важните фактори, касаещи промени по учредителни актове на юридически лица е да се пред-

положи във възможно най-висока степен, изхождайки от предишен опит, както самата практика по прилагане на евентуалните промени, така и възможните последици от прилагането на евентуалните промени, което е едно от най-важните неща при съставянето на всеки нормативен акт. При евентуалното приемане на подобни на горните предложения, вероятността от загължителното съставяне на списъци и регистри по групи, а специално за София – от форма на удостоверение, че даден човек е „член“ на Братството, т.е. появата на членски карти, е много висока. **Всяко усложняване на административните функции, всяко тяхно разширяване в едно духовно общество създава повече условия за формализиране и бюрократизиране на неговите дейности.** Подобен път е вече извървян от множество духовни учения, а поуката от историята е важен мотив за предпазването от този стар път. Духът и животът в Братството е различен от всичко това. Принципът на работа на ученика винаги е: на първо място себеусъвършенстването – то променя външната среда и условия, а не обратното.

5. Три основни нива на разбиране

Как ученикът на Божествената школа разрешава въпросът за отношението между кесаревото и Божието? На първо място той има примера на Учителя – в първа глава вече обсъдихме тази тема. Ученикът разбира добре трите степени на посвещението: *оглашен-вярващ-ученик*, както ги дава Учителя и както са известни и от други духовни традиции. Познавайки тези степени, защото е преминал през тях, той осъзнава, че те съответстват на трите антропологични начала: *тяло-душа-дух*. Оглашеният живее повече в своя телесен, плътски живот, вярващият в голяма степен е

преодолял плътския живот и живее все повече в душевния живот, ученикът разумно използва земните блага и живее според диктуванията на своя дух. Истинският окултен ученик е достатъчно образован, за да разбира различните измерения на една Божествена идея и не намира конфликти между кесаревото и Божието, по-точно той знае в какво отношение между двете съществува конфликт, и в какво – не съществува. Той намира и използва подходящите форми, чрез които Божествените идеи могат да се въплътят на Земята. А на Земята действа кесаревият закон. Който не може да разбере изискванията на земния живот в това отношение, не може да бъде пълноценен окултен ученик (*Ако за земни работи ви говорих, и не вярвате, - как ще повярвате, ако бих ви говорил за небесни?*, Йоан 5:12). Окултният ученик използва кесаревото внимателно, разумно, с разбиране.

*

Божественото учение никога и никъде не е било регистрирано, нито е възможно някой да го регистрира. Регистрирано е обществото от хора, следващи това учение, за да могат те и дейността им да бъде легитимна пред държавните институции, за да може то да притежава имоти, които да не зависят от волята на частни лица. Материалната база във физическия свят е важна за множество различни дейности от един пълноценен колективен духовен живот. **Отъждествяването на учението на Учителя с регистрацията на Общество Бяло Братство показва неразбиране нито на едното, нито на другото.** Божественото учение не може да бъде регистрирано от никого, защото то не е книга, не е организация, не е теория, не е факт. То е живо общение с Духа в съзнанието и душата на човека.

ВМЕСТО ЗАКЛЮЧЕНИЕ: УЧИТЕЛЯТ, УЧЕНИКЪТ, ШКОЛАТА

Периодичната поява на Божествени пратеници на Земята е необходимост, резултат от самата еволюция, от все повече пробуждащото се както индивидуално, така и колективно съзнание. Въпреки различията в ранга на посветените, всички те носят обнова на духовността, нови идеи за духовното развитие, обнова на културата, и т.н. **Когато Посветеният е от най-висок ранг, говорим за Миров Учител.**

Създаването на Школа от Мировите Учители е естествено явление. Призоваване на ученици, постепенно разрастване на техния кръг, предаването на Божественото слово първо на най-близкия кръг, а впоследствие и на по-широк кръг ученици и слушатели, продължаването на делото от учениците, даването на сакрални символи, на методи за духовно развитие, са закономерности в този процес. Разбира се, има различни нюанси, породени от динамиката на епохата, в която те се появяват.

Идеалът за ученик, даден от Учителя Петър Дънов, е твърде висок. Този идеал е очертан от него като велик стремеж на човешката душа. Всеки човек е потенциален ученик, всеки човек е потенциален следовник на Учителя. Човешкото съзнание притежава много по-голям обхват, отколкото проявява в ежедневиия живот, дори в духовното си измерение. **Божественото съзнание е скрито във всяко индивидуално човешко съзнание**, което очаква подходящите условия за своето пробуждане и проява. На каквато и степен на съзнание да се намира следовникът на Учителя, Божественото съзнание в него непрестанно прави опити да го упътва към разумния и

Божествен живот, към проява на любов и милосърдие, към изява на мъдрост и благоразумие, към реализация на истина и добра воля.

Създавайки Школата, Учителя прави една от най-големите услуги на своите последователи. Той открехва вратите към онази среда, към онези условия, посредством които те постепенно се приближават към идеала на ученика. С други думи, създава условия за непрестанното им усъвършенстване – чрез Божественото слово във формата на езотерични лекции, на окултни познания, чрез различните методи за духовна работа, чрез конкретните задачи, опити, упражнения. Божественото съзнание въвежда индивидуалното съзнание в храма на посветените, помага му да преживее Божествената музика, съдейства му да развие най-добрите дарби и заложби. **Божественото съзнание създава както подходящата среда за този процес, така и непрестанно работи в скритото лоно на индивидуалното съзнание.** По такъв начин то го пробужда отвътре и същевременно му осигурява подходящата среда за развитие отвън. Тези процеси са паралелно протичащи от гледна точка на самото Божествено съзнание, а от гледна точка на индивидуалното съзнание първото поражда второто. С тези актове Божественото съзнание непрестанно претворява индивидуалното съзнание, трансформирайки го в *съзнанието на ученика*. В този смисъл **Ученикът е степен на съзнание**, все по-пълноценна изява на индивидуалното свръхсъзнание. *Съзнанието Ученик* е проникнато от безмерна любов, от неизмерима мъдрост, от диамантна воля.

Съзнанието на човека е с много повече измерения, отколкото в действителност проявява в актуалния момент. *Съзнанието на ученика* невинаги, дори не често,

е актуално за човека. В по-голяма степен е актуално индивидуалното съзнание, както и съзнанието, функциониращо като личност. Тези степени на съзнанието се проявяват по различен начин във времето и не са идеално устойчиви; възможна е промяна дори и при налична за дълъг период от време степен на съзнанието, да се проявява по-високата или по-ниската му степен. Следователно, **когато говорим за ученика, говорим за съзнанието на ученика**, т.е. като степен на съзнанието, не за конкретно индивидуално съзнание, нито за конкретна личност, а като степен, като проява на свръхсъзнанието.

Ученикът работи интензивно върху себе си и участва в живота на Школата заедно с другите ученици, последователи и слушатели на Учителя. Себеосъзнаването му като ученик изгражда у него две основни качества, развити до висша степен – смирение и достойнство. Ученикът приема всички хора с любов, независимо от тяхното положение. Ученикът има съзнанието за своята необходима обмяна с всички следовници на Учителя и мисията си спрямо както собствените си задачи, така и спрямо онези, които има да извърши във взаимодействие с другите. Той помага на всички. На устрдно работещите помага за още по-голямо усърдие в проява на Божествените добродетели, а другите насочва, доколкото е възможно, към добра воля и възход на енергията нагоре, към Божественото. Ученикът е в активно взаимодействие с всички в Школата, защото познава един основен духовен закон: **себеразвитието е също помощ в развитието на другите**, напредването към Божествения идеал е и жертва за живота на другите. Всяка душа е част от Великото Цяло. Тъкмо затова ученикът съдейства за развитието на всяка душа, защото

то знае – нейното повдигане е и негово повдигане, нейното благо и е негово благо. Великият Божествен закон предвижда благо на всички същества. В този смисъл ученикът знае, че за да помогне успешно на другите, за да ги подтикне към промяна за добро, преди всичко той променя себе си, той усъвършенства себе си. По такъв начин ученикът съзнава, че пътят на неговото развитие е общ, той е път на взаимодействие с всички души. Този път се осъществява двояко: усъвършенстването на себе си преминава в помощ за усъвършенстването на другите души; всяка, дори и малка, промяна към добро на душите около него, е и негово благо, негово постижение, общо постижение. Затова ученикът напълно осъзнава социалната природа на Школата. Той е ученик тъкмо като взаимодействие с всички ученици. Всички ученици са един Ученик и единият Ученик се проявява във всички ученици. Има един Ученик – цялото на индивидуалните души, и един Учител – Божественото Съзнание, Мъдростта.

За да се прояви социалната природа на Школата в пълнота на Земята, е необходима проявата на другият Божествен принцип – Любовта. Една от нейните функции е да споява, да съединява, да държи в единство всички елементи в Битието, да споява, без да обезличава. В проявата на този принцип индивидуалното съзнание не само, че не изчезва, а в още по-голяма степен се проявява и осъзнава пълноценно единството на Битието, единството на душите, осъзнава единението като Божествена необходимост. И осъзнавайки го, все повече съдейства на Божественото съзнание в този процес. **А Божественото съзнание е всъщност най-скритото, сакралното и недостъпното ядро в неговото индивидуално съзнание.** И ученикът знае това добре, познава

тази същност и непрестанно работи, за да създаде условия на Божественото съзнание да се проявява чрез неговото индивидуално съзнание.

Школата и Братството са свещени понятия за ученика. Тях той гържи живи в съзнанието си. Защото знае, че Школата е неговата среда да се учи, а Братството е неговата среда, в която той проявява любовта си, помага, съдейства, работи за единството на душите. Школата е умът му, Братството – сърцето му, Учителят – проява на Божествената воля в душата му. **Принципът на Мъдростта е принцип на Школата, принципът на Любовта е основен принцип на Братството.** Съответно принципът на Школата импулсира ума, принципът на Братството импулсира и стопля сърцето. В битието на Братството ученикът разбира пълноценно своята социална същност, пряко произтичаща от принципа на многообразието в Битието. И ако Мъдростта регулира принципа на единството, Любовта регулира принципа на многообразието. Всички души, следващи велия Път, заедно съдействат за изява на пътя на Истината.

Сърцето на ученика е проникнато от велика Любов, умът му – от великата Мъдрост, душата му – от великата Истина. Духът му е свързан с Божествения свят, душата му с духовния свят, тялото му – с физическия свят. **Ученикът осъзнава както единството на трите свята, така и специфичните функции и закони на всеки от световите.** В Божествения свят се ражда духът му, в Духовния свят се развива душата му, във физическия свят се формира физическото му тяло, чрез което той се проявява в света и което е израз и пряко възплъщение на неговите душевни качества. Ученикът осъзнава, че без тяло във физическия свят възможностите му за

развитие и усъвършенстване са непълноценни. Съответно той създава необходимите условия за Братството да се въплъти по най-добрия начин във физическия свят. Как го прави? Чрез любов, която проявява към всички души, с мъдрост, която непрестанно придобива, и чрез работа, както по отношение на духовната си еволюция, така и по отношение на онези души, които все още не са пробудили Божественото съзнание в себе си. На тях той помага по най-добрите начини, с най-добрите образци и методи на Школата.

Освен вътрешната си работа, учениците (*съзнанието на Ученика*) на Школата непрестанно съдействат за благо на всички братя и сестри и полагат усилия да съхранят, запазят завещаното от Учителя. Те се стремят да запазят духа на Братството и Школата така, както е завещал Учителя, в дух на жертвоготовност, понякога с цената на уязвимост на собствената си личност. Защото за тях е важно Божието благо, а не човешките прищевки; да се изпълни не човешкото щение, а Божественият закон. Затова понякога техните действия са обект на неразбиране. **Ученикът осъзнава своята работа за Цялото и преди всичко и над всичко поставя Цялото**, а после себе си, т.е. индивидуалното си съзнание, а на последно място – своята личност. Тъкмо в съхранението целостта на земното измерение на Братството, понякога учениците са поставени пред дилема – да угодят на човешкото разбиране или да се съобразят с разумността, която има предвид благо на Цялото. Във втория случай е възможно временно да бъдат неразбрани. Но те понасят това с разбиране и упование в Божественото. Защото знаят, че отговарят за действията си не пред човешки личности, а пред Божественото Съзнание, пред Божествената разумност.

Пътят на ученика е път на постоянно творчество, път на велики постижения, път на преживени Божествени опитности. Този път е красив. Този път е изпълнен с любов към Божественото, с радост в душата, с подем в духа. Това е пътят на вечния изгрев. Това е пътят на вечния стремеж към съвършенство.

БЕЛЕЖКИ

- ¹ Виж: Дънов, Петър. *Веригата на Божествената Любов*, София, Бяло Братство, 2007.
- ² Виж например: Учителя Петър Дънов. *Сила и Живот*, т. 1, София, Бяло Братство, 2006, с. 66.
- ³ Виж по-подробно: *Из спомените на Буча Бехар – „Така беше“*, архив на Издателство Бяло Братство, - В: Общество Бяло Братство - официален сайт, достъпно от: <<http://beinsadouno.org/празниците-на-братството-по-времето-и/>>, прегледан на: 18.03.2018.
- ⁴ Дойнов, Николай. *И очите ми видяха Изгрева*, София, Бяло Братство, 2016, с. 232. За повече подробности виж същата книга, с. 211-237.
- ⁵ Пак там, с. 224. Виж също: Константинов, Методи, Боян Боев, Мария Тодорова, Борис Николов. *Учителя. Разговорите при Седемте рилски езера*, София, Бяло Братство, 2011.
- ⁶ Константинов, Методи, Боян Боев, Мария Тодорова, Борис Николов, *Учителя*, София, Бяло Братство, 2005, с. 125.
- ⁷ Левордашка, Рагка. *Благодаря ти, Учителю*, Сайт: Издателство Бяло Братство, достъпно от: <<http://www.bialobratstvo.info/текстове-на-книги/благодаря-ти-учителю/разходката-го-алеко>>, прегледан на: 21.03.2018.
- ⁸ Андреева, Елена. „Как и за какво бе дадена песента „Писмото“?“, - В: *Изгревът на Бялото Братство (нее и свири, учи и живее)*, т. 1, съст. Вергилий Кръстев, София, Библиотека Житен клас, 1993, с. 541-548.
- ⁹ Да не пропускаме и друго едно обстоятелство – думите на Елена Андреева се цитират според нейни спомени, публикувани в сборника *Изгревът на Бялото братство*, а последният е не изцяло достоверен литературен източник поради доказаната редакционна намеса в спомените на братята и сестрите от страна на главния редактор, т.е. не може да се разчита на обективност при боравенето с него като исторически документ.
- ¹⁰ Днешната дума „църква“ преминава през църковно-славянското „цръква“ (или „цръкъи“, „църковъ“) и произлиза от гръцката дума εκκλησία (ekklēsia), която означава събрание, обществото на християните.

- ¹¹ Учителя, *Разговорите при Седемте рилски езера*, София, Бяло Братство, 2011, с. 187.
- ¹² Учителя Петър Дънов. *Акордиране на човешката душа*, т. 3, София, Бяло Братство, 2009, с. 62.
- ¹³ Пак там, с. 297-298.
- ¹⁴ Учителя Петър Дънов. *Абсолютна справедливост* (МОК, г. 4), София, Бяло Братство, 2010, с. 201-202.
- ¹⁵ Учителя Петър Дънов. *Сила и Живот*, т. 2, София, Бяло Братство, 2006, с. 65.
- ¹⁶ Учителя Петър Дънов. *Сила и Живот*, т. 4, София, Бяло Братство, 2010, с. 84.
- ¹⁷ Учителя Петър Дънов. *Сила и Живот*, т. 7, София, Бяло Братство, 2013, с. 27.
- ¹⁸ Учителя Петър Дънов. *Сила и Живот*, т. 4, София, Бяло Братство, 2010, с. 84.
- ¹⁹ Пак там, с. 113.
- ²⁰ Пак там, с. 116.
- ²¹ Пак там, с. 119-120.
- ²² Пак там, с. 471-472.
- ²³ Учителя Петър Дънов. *Школата, Младежки окултен клас*, г. 2, София, Бяло Братство, 2006, с. 356.
- ²⁴ Учителя Петър Дънов. *Сила и Живот*, т. 3, с. 221
- ²⁵ Пак там, с. 225.
- ²⁶ Учителя Петър Дънов. *Сила и Живот*, т. 7, с. 111.
- ²⁷ Пак там, с. 256
- ²⁸ Учителя Петър Дънов. *Възможности за щастие* (Съборно слово, 1941-43), София, Бяло Братство, 2011, с. 437.
- ²⁹ Учителя Петър Дънов. *Сила и Живот*, т. 2., с. 461.
- ³⁰ Учителя Петър Дънов. *Божият глас* (ООК, г. 10), София, Бяло Братство, 2013, с. 297.
- ³¹ Учителя Петър Дънов. *Сила и Живот*, т. 3, с. 114.
- ³² Учителя Петър Дънов. *Сила и Живот*, т. 4, с. 50.
- ³³ Учителя Петър Дънов. *Сила и Живот*, т. 1, София, Бяло Братство, 2006, с. 222.
- ³⁴ Учителя Петър Дънов. *Мировата Любов* (Съборно слово, 1919-1921), София, Бяло Братство, 2008, с. 96.
- ³⁵ *Разговорите при Седемте рилски езера*, Цит. съч., с. 187.
- ³⁶ зоополитикон – Аристотел.

- ³⁷ Дънов, Петър. *Науката и възпитанието*, София, Бяло Братство, 2016, с. 74.
- ³⁸ Пак там.
- ³⁹ Цит. по Бачев, Мирослав. *Тригълникът на битието. Философските идеи на младия Петър Дънов*, София, Захарий Стоянов и Бяло Братство, с. 182-183.
- ⁴⁰ Виж: Учителя Петър Дънов. *Сила и Живот*, т. 7, София, Бяло Братство, 2013, с. 98-99.
- ⁴¹ Съществуват източници, където също се употребява този термин, но тези източници засега са с неустановен статут и първа ще бъдат обект на проучване, поради което не са включени в настоящото обсъждане.
- ⁴² Учителя Петър Дънов. *Изново (неделни беседи, XV серия, I том, 1931-1932)*, Бургас, Сила и Живот, 1992, с. 33-34.
- ⁴³ Преводът на Methodist Episcopal School of Theology and Science е утвърден по този начин в биографиите на П. Дънов
- ⁴⁴ Сведение: в. *Странджа* (орган на гружество „Странджа“, гр. Варна), г. I, бр. 27, 1 януари 1897 г., сряда, с. 1. Цит. по Бачев, Мирослав. *Тригълникът на битието. Философските идеи на младия Петър Дънов*, София, Захарий Стоянов и Бяло Братство, с. 30.
- ⁴⁵ Пак там, с. 8.
- ⁴⁶ Учителя Петър Дънов, *Веригата на Божествената Любов*, София, Бяло Братство, 2007, с. 7-8.
- ⁴⁷ Пак там, с. 74.
- ⁴⁸ Пак там, с. 9.
- ⁴⁹ Учителя Петър Дънов. *Добрите постижения. Беседи пред ръководителите*, София, Бяло Братство, 2017, с. 9.
- ⁵⁰ Петър Дънов като педагог притежава учителска правоспособност и за известно време е бил учител в с. Хотанца.
- ⁵¹ Учителя Петър Дънов. *Сила и Живот*, т. 7, с. 159. Пълният текст гласи: *Преди няколко дни при мен дойде приятел и ми каза, че учени щели да говорят против мен и моето учение на събрание. Е, тогава те се заблуждават – учение на г-н Дънов няма; ако говорят против учението на Дънов, те са донкихотовци. Има едно Божествено учение, което ми е познато – това е великото Божествено учение за Живота, с него аз съм запознат от памтивека.*

- ⁵² Учителя Петър Дънов. *Добрите постижения ...*, с. 9-10.
- ⁵³ Учителя Петър Дънов. *Вътрешна светлина* (МОК-17), София, Бяло Братство, 2017, с. 347-348.
- ⁵⁴ Мат. 22:21, Марк 12:17, Лука 20:25.
- ⁵⁵ Учителя Петър Дънов. *Мировата Любов*, София, Бяло Братство, 2008 г., с. 376-377, виж още с. 433-435.
- ⁵⁶ Виж: Учителя Петър Дънов. *Добрите постижения. Беседи пред ръководителите*, София, Бяло Братство, 2017.
- ⁵⁷ Пак там, с. 343.
- ⁵⁸ Пак там, с. 344.
- ⁵⁹ *Мировата Любов*, цит. съч., с. 342.
- ⁶⁰ Пак там, с. 344.
- ⁶¹ Пак там, с. 345.
- ⁶² Пак там, с. 361.
- ⁶³ Пак там, с. 375.
- ⁶⁴ Пак там, с. 354.
- ⁶⁵ Пак там, с. 376-377.
- ⁶⁶ Учителя Петър Дънов. *Разумният живот* (МОК, г. 3), София, Бяло Братство, с. 462.
- ⁶⁷ Пак там, с. 374.
- ⁶⁸ Пак там, с. 376.
- ⁶⁹ *История на бялото братство в България 1945 – 1997*, Сайт: Общество Бяло Братство (официален сайт), достъпно от: <http://beinsaduno.org/istoria-bb-1945-1997/>, прегледан на: 17.03.2018.
- ⁷⁰ Беинса Дуно. *Учителят говори*, София, Бяло Братство, 2010, с. 16-17.
- ⁷¹ Виж по този въпрос: *Науката и възпитанието*, Цит. съч., с. 87., както и моята книга: *Триъгълникът на битието. Философските идеи на младия Петър Дънов*, Цит. съч., с. 116.
- ⁷² Сайт: Общество Бяло Братство (официален сайт), достъпно от: <<http://beinsadouno.org/устав-общество-бяло-братство/>>, прегледан на: 25.03.2018.
- ⁷³ Виж чл. 23 от Закона за юридическите лица с нестопанска цел (ЗЮЛНЦ).
- ⁷⁴ По смисъла на Закона за вероизповеданията всяка религиозна институция е юридическо лице – виж: Закон за вероизповеданията, Допълнителни разпоредби, § 1, т. 3.

БИБЛИОГРАФИЯ

1. Андреева, Елена. „Как и за какво бе гадена песента „Писмото“?“, - В: *Изгревът на Бялото Братство (пее и свири, учи и живее)*, т. 1, съст. Вергилий Кръстев, София, Библиотека Житен клас, 1993, с. 541-548.
2. Бачев, Мирослав. *Тригълникът на битието. Философските идеи на младия Петър Дънов*, София, Захарий Стоянов и Бяло Братство, 2017.
3. Беинса Дуно. *Учителят говори*, София, Бяло Братство, 2010.
4. Дойнов, Николай. *И очите ми видяха Изгрева*, София, Бяло Братство, 2016.
5. Дънов, Петър. *Науката и възпитанието*, София, Бяло Братство.
6. Дънов, Петър. *Веригата на Божествената Любов*, София, Бяло Братство, 2007.
7. *Из спомениите на Буча Бехар – „Така беше“*. архив на Издателство Бяло Братство, - В: Общество Бяло Братство - официален сайт, достъпно от: <<http://beinsadouno.org/празниците-на-братството-по-времето-и/>>, прегледан на: 18.03.2018.
8. *История на бялото братство в България 1945 – 1997*, Сайт: Общество Бяло Братство (официален сайт), достъпно от: <http://beinsaduno.org/istoria-bb-1945-1997/>, прегледан на: 17.03.2018.
9. Константинов, Методи, Боян Боев, Мария Тодорова, Борис Николов. *Учителя*, София, Бяло Братство, 2005.
10. Константинов, Методи, Боян Боев, Мария Тодорова, Борис Николов. *Учителя. Разговорите при Седемте рилски езера*, София, Бяло Братство, 2011.
11. Леворгашка, Радка. *Благодаря ти, Учителю*, Сайт: Издателство Бяло Братство, достъпно от: <<http://www.bialobratstvo.info/текстове-на-книги/благодаря-ти-учителю/разходката-го-алеко>>, прегледан на: 21.03.2018.
12. Сайт: Общество Бяло Братство (официален сайт), достъпно от: <<http://beinsadouno.org/устава-общество-бяло-братство/>>, прегледан на: 25.03.2018.

13. Учителя Петър Дънов. *Абсолютна справедливост* (МОК, г. 4), София, Бяло Братство, 2010.
14. Учителя Петър Дънов. *Акордиране на човешката душа*, т. 3, София, Бяло Братство, 2009.
15. Учителя Петър Дънов. *Божият глас* (ООК, г. 10), София, Бяло Братство, 2013.
16. Учителя Петър Дънов. *Веригата на Божествената Любов*, София, Бяло Братство, 2007.
17. Учителя Петър Дънов. *Възможности за щастие* (Съборно слово, 1941-43), София, Бяло Братство, 2011.
18. Учителя Петър Дънов. *Вътрешна светлина* (МОК-17), София, Бяло Братство, 2017.
19. Учителя Петър Дънов. *Добрите постижения. Беседи пред ръководителите*, София, Бяло Братство, 2017.
20. Учителя Петър Дънов. *Изново (неделни беседи, XV серия, I том, 1931-1932)*, Бургас, Сила и Живот, 1992.
21. Учителя Петър Дънов. *Мировата Любов* (Съборно слово, 1919-1921), София, Бяло Братство, 2008.
22. Учителя Петър Дънов. *Разумният живот* (МОК, г. 3), София, Бяло Братство, 2009.
23. Учителя Петър Дънов. *Сила и Живот*, т. 1, София, Бяло Братство, 2006.
24. Учителя Петър Дънов. *Сила и Живот*, т. 2, София, Бяло Братство, 2006.
25. Учителя Петър Дънов. *Сила и Живот*, т. 3, София, Бяло Братство, 2009.
26. Учителя Петър Дънов. *Сила и Живот*, т. 4, София, Бяло Братство, 2010.
27. Учителя Петър Дънов. *Сила и Живот*, т. 7, София, Бяло Братство, 2013.
28. Учителя Петър Дънов. *Школата, Младежки окултен клас*, г. 2, София, Бяло Братство, 2006.

Мирослав Бачев

ЖИВОТО ЕДИНСТВО НА БРАТСТВОТО

ИДЕЯ, ИСТОРИЯ, СЪВРЕМИЕ

Графичен дизайн *Илиана Попова*
Предпечат *Иван Джеджев*

Издателство „Бяло Братство“
София, ул. „Ген. Щерю Атанасов“ 2
02/ 418 0110

www.beinsadouno.org
www.bialobratstvo.info
sales@bialobratstvo.info

Не трябва да правите разлика между умствена,
духовна и физическа работа – съединете трите
в едно. Направете физическия свят условие,
духовния свят – съдържание, а Божествения
свят – смисъл. Като работите каквото и да е,
считайте, че за Бога работите.

Учителя

4 лв.

